

taliter. — Et licet de Alexandris¹, cum Pellizzario, Lezana, Tamburinio², Lugo³, etc., apud Salmant.⁴, teneant hoc privilegium fuisse revocatum a Gregorio XV et Urbano VIII (qui revocarunt omnia privilegia vivae vocis oraculo concessa, prout tale fuit hoc privilegium, ut communiter doctores asserunt): attamen probabilius contradicunt Salmant.⁵ cum Navarro, Hurtado, Henriquez, Villalobos, Tamburinio⁴, Rodriguez, Leander, etc. Quia, ut ajunt, praedicta revocatio respexit tantum privilegia oretenus concessa post S. Pium V; non autem hoc, quod a S. Pio confirmatum fuit per bullam, quam referunt Pellizzarius et Peyrinus. — Addunt, quia privilegium Leonis fuit declaratio juris communis in cap. *Dolentes 9, de cel. Miss.*, ut idem Lezana⁶ concedit. At oracula vivae vocis, quae sunt declarationes juris communis vel bullarum, tunc minime revocata fuerunt; ut fere omnes dicunt, prout testantur Salmant.⁵ — Id autem quod objicit Peyrinus, nempe, quod dictum privilegium ad summum concessum fuit pro ea parte quae secreto dici-

tur in Officio publico vel in Missa (ut exprimunt verba privilegii relata a Salmant.⁶), minime obstat. Nam ibi in fine sic additur: *Et quod eodem modo possit facere, qui solum dicit Officium per se: cum prolatio verbalis sit praecipue, ut ab aliis intelligatur.* Ergo, recte arguunt Salmant.⁷, recitatio privata, ubi nihil dicitur ut ab aliis intelligatur, potest ex hoc privilegio tota mentaliter fieri.

64. — Sedulo hic notandum quoad omnia privilegia religiosorum, quod superior potest ex justa causa aliquando limitare privilegia subditorum; quia haec semper concessa intelliguntur, ut non praedjudicent potestati dominativae, quam ob votum obedientiae superior super subditos habet. — Poterit etiam abbatissa moderari poenitentiam a praelato moniali impositam, si adsit justa causa, et accessus ad superiorem non pateat. Ita de Alexandris⁸.

Ultimo notandum, quod ex bulla Pauli V⁹, omnes regulares professi (sicut et Ordinarii locorum) gaudent indulgentiis concessis cuicumque ordini religioso; ut notat de Alexandris¹⁰.

Superior potest limitare usum privilegii.

Regulares communitant in indulgentiis.

¹ Cap. 10, qu. 15. — *Pellissar.*, tr. 5, cap. 8, n. 71. — *Lezana*, Sum., tom. 1, cap. 12, n. 31. — ² Tr. 16, cap. 3, num. 52. — *Gregor. XV*, bulla *Romanus Pontifex*, de die 2 Julii 1622; in Bullar. Rom. Mainardi. — *Urban. VIII*, bulla *Alias felicitis record.*, de die 20 Decembr. 1631; in Bullar. Rom. Mainardi. — ³ Loc. cit., n. 53 et 54. — *Navar.*, de Horis canon., cap. 19, n. 88. — *Thom. Hurtadus*, Resol. mor., tr. 3, cap. 1, resol. 9, n. 43. — *Henriq.*, lib. 9, cap. 31, n. 1. — *Villal.*, part. 1, tr. 24, diff. 10, num. 11. — ⁴ Method. celebrand. Miss., lib. 2, cap. 9, § 3. — *Rodríguez*, Quaest. re-

gular., tom. 1, qu. 42, art. 4. — *Leon.* de SS. Sacram., de Sacram., tr. 6, disp. 13, qu. 19. — *Pellissar.*, de Monialibus, cap. 10, n. 76. — *Peyrin.*, tom. 2, constit. 7 S. Pii V, § 31 (in Bullar. Mainardi, § 5) bulla *Etsi Mendicantium*, de die 16 Maji 1567. — ⁵ Tr. 16, cap. 3, num. 53, v. f. — *Peyrin.*, tom. 1, in constit. 28 Leonis X, n. 4. — ⁶ Tr. 16, cap. 3, num. 51. — ⁷ Loc. cit., num. 54. — ⁸ Cap. 11, § 1, qu. 28. — ⁹ Breve *Romanus Pontifex*, de die 23 Maji 1606, § 18; habetur in Bullar. Romano Mainardi. — ¹⁰ Cap. 10, qu. 18.

centibus citantur tamquam docentes privilegium istud adhuc persistere, contra Lezanam, qui in *Sum.*, tom. 1, cap. 12, n. 30, tenet illud fuisse abrogatum.

² Tamburinius, de *Jure abbatum*, tom. 2, disp. 10, qu. 9, n. 3; Lugo, *Respons. moral.*, lib. 3, dub. 17, negant privilegium istud valere

pro toto Officio. Et quoad hoc, cfr. notam a ad cit. *Append. de Privilegiis*, n. 107.

⁶ Lezana non satis accurate citatur a Salmant.; nam, tom. 1, cap. 3, n. 21, generaliter dumtaxat loquitur, negans oracula vivae vocis quae merae declarationes aut explicationes sunt, fuisse revocata.

DUBIUM V.

Qui possint vel teneantur ingredi Religionem.

65. *Quibus non liceat religionem ingredi.* — 66. *In qua necessitate parentum prohibeatur filiis religiosos fieri.* — 67. *Quando filii jam professi teneantur a religione egredi ad subveniendum parentibus.* — 68. *An peccent filii religionem ingredienti, invitatis aut insciis parentibus.* — 69. *Quando prohibeatur parentibus religionem intrare ob necessitatem filiorum.* — 70. *An liceat relinquere fratres aut sorores in necessitate.* — 71. *An debitis gravati possint religionem ingredi. Quid, si jam sint professi.* — 72. *Voventes religionem, quando teneantur vel excusentur ingredi.* — 73. *Quando liceat ad aliam religionem laxiorem vel strictiorem transire.* — 74. *An parochi possint religionem ingredi, episcopo contradicente.* — 75. *An episcopus possit impedire clericos a religione.* — 76. *An et quando episcopi possint deserere ecclesias suas aut permutare.* — 77. *An peccent graviter parentes, avertendo filios a religione.* — 78. *An et quomodo aliquis vocatus ad religionem peccet, si vocationem suam negligat adimplere.*

Quinam possint ingredi religionem.

Quinam prohibeantur.

65. — « Resp. 1°. Omnes illi et soli possunt ingredi religionem, qui sunt sui juris nec aliis obstricti. Qui vero aliis obstricti sunt non possunt sine eorum consensu. — Lessius¹.

« Unde 1°. Non possunt ingredi religionem *impuberes*; quia subsunt parentibus vel tutoribus quoad vitae dispositionem. — 2°. Nec *filii*, si parentes sine illis se alere nequeant. Laymann² » [et supra, *Lib. III, n. 335, ad 4*]. — « 3°. Nec *servi* sine consensu dominorum. — 4°. Nec *qui decipit virginem* sub promissione matrimonii. — 5°. Nec *is qui non est solvendo* creditoribus: modo, in saeculo manendo, possit intra paucos annos solvere. S. Thomas tamen, Silvester, Fumus³ et alii putant illum posse bona praesentia cedere creditoribus; quia persona hominis liberi non est pro pecunia obligata. — 6°. Nec *episcopus* sine consensu Papae, cui jramento se obstrinxit: praeterquam quod sit obstrictus suae ecclesiae, sicut maritus uxori. — 7°. Nec *conjuges* post matrimonium consummatum. Nisi vir per vim consummasset ante expletos duos menses qui eis a jure conceduntur; aut nisi alter conjugum commisisset adulterium: tunc enim innocens ingredi possit ».

Necessitas parentum non semper prohibet filios.

66. — Notandum hic 1°. Quod si filius profiteatur religionem, relinquendo parentes in necessitate, professio, hoc non ob-

stante, bene valida est. — Notandum 2°. Quod si filius, in saeculo manens, nullo modo necessitati parentum possit subvenire, licite religionem ingredi potest. — Notandum 3°. Quod si filius in saeculo manere non possit sine gravi periculo labendi in aliquod grave peccatum, licite etiam ingreditur religionem, quacumque necessitate laborent parentes; quia temporalis vitae parentum praeferritur quidem debet spiritualis salus filii. Ita S. Thomas⁴, ubi ait: *Aut iste qui habet propositum intrandi religionem, videt se in saeculo non posse vivere sine peccato mortali, vel non de facili; si timet sibi periculum peccati mortalis, cum magis teneatur salutem animae suae providere quam corporali necessitati parentum, non tenetur in saeculo remanere.* Sanctum Doctorem sequuntur Sanchez⁵, Palaus⁶; et Salmant.⁷ cum Lezana, Garcia, Peyrino, etc. Intellige tamen (ut bene advertunt Salmant.⁸), si periculum sit proximum, et tale ut a filio, manendo in saeculo, moraliter vitari non possit.

Sed nunc quaeritur: *quaenam necessitas parentum prohibeat filios religionem ingredi?* — Et e converso, *quaenam necessitas filiorum prohibeat parentes religiosos fieri?*

Sic respondet et docet S. Thomas⁹, loquendo de filiis: *Parentibus in necessitate existentibus, ita quod eis commode*

Necessitas extrema vel gravis parentum prohibet.

¹ Lib. 2, cap. 41, num. 24. — ² Lib. 4, tr. 5, cap. 4, n. 1. — *S. Thom.*, 2^a 2^{ae}, qu. 189, art. 6, ad 3. — *Silvest.*, v. *Religio II*, qu. 4. — ³ Armilla, v. *Religio*, num. 5. — ⁴ Quodlib. 10, artic. 9, corp. — ⁵ Decal., lib. 4, cap. 20, num. 11. — ⁶ Tract. 16, disp. 1, punct. 7, § 5, num. 7. —

⁷ Tr. 15, de Statu relig., cap. 3, n. 50. — *Lezana*, Sum., tom. 1, cap. 24, num. 40. — *Hieron. Garcia*, Politic. regul., tr. 2, diff. 2, dub. 7, n. 12. — *Laur. de Peyrinis*, tom. 1, qu. 1, cap. 9. — ⁸ Loc. cit., num. 50. — ⁹ 2^a 2^{ae}, qu. 189, art. 6.

aliter.... subveniri non possit, non licet filiis.... religionem intrare. Secus autem dicit, si parentes *filiorum obsequio non multum indigeant.* — Hinc dicunt Sanchez¹, Lessius²; Salmant.³ cum Suarez, Peyrino, Palao, Bonacina et communi, quod filius nequit ingredi religionem, relinquo parentes in necessitate sive extrema sive gravi (non autem communi), etiamsi filius votum religionis emiserit. Secus autem, si necessitas sit communis, aut si illi tantum aliqualem patiantur status diminutionem; ut videtur docere S. Thomas⁴, ubi: *Si sine ejus obsequio parentes nullo modo vivere possunt, sic tenetur eis servire, et alia opera perfectionis praetermittere... Si vero sine ejus obsequio possunt aliquantulum sustentari, non autem honorifice, non propter hoc tenetur opera perfectionis dimittere.*

67. — Hoc dicendum de filiis nondum in religione professis. Sed magna Quaestio est: *an, parentibus egestate pressis, filius jam professus teneatur egredi ut eis subveniat?*

In necessitate extrema, certum est teneri. Dicunt tamen Salmant.⁵ quod hoc non procedit, si filius e claustrum possit subvenire quin egrediatur; nec si patris necessitas non sit evidens, et praelatus licentiam neget, judicans necessitatem non esse talem: quia in dubio standum est iudicio superioris.

At Dubium majus est, *si necessitas parentum sit evidens, sed tantum gravis.* — Adest triplex sententia:

Prima dicit teneri filium egredi; quia per votum non exstinguitur obligatio naturalis filii erga parentes. — Ita Henricus de Gandavo, Corduba, etc., apud Salmant.⁶

Secunda sententia distinguit, et dicit quod si necessitas parentum antecedit professionem, filius tenetur egredi; quia obligatio jam contracta non exstinguitur per professionem. Secus, si professionem subsequitur. Ita valde probabiliter Elbel⁷ cum Lessio, etc.; Toletus⁸; et Navarrus, Suarez, Silvester, etc., apud Salmant.⁹

Tertia sententia probabilior, docet in tali casu non teneri nec posse filium egredi sine licentia, sive necessitas parentum praecedat professionem, sive non. — Et probatur ex D. Thoma¹⁰, ubi ait: *Ille vero qui jam est in religione professus, reputatur jam quasi mortuus mundo; unde non debet occasione sustentationis parentum exire claustrum.* Tenetur tamen, salva sui praelati obedientia et suae religionis statu, media adhibere, quibus ejus parentibus subveniatur. — Probatur inde ratione. Quia, sicut filius conjugatus non tenetur relinquere uxorem, et adire parentes ut eos alat, sive necessitas matrimonium praecedat sive non; quia jam statum suscepit, in quo tenetur magis adhaerere uxori quam parentibus: sic neque religiosus tenetur claustrum deserere ad subveniendum parentibus. — Ita cum Busenbaum (de quarto Praec., vide *Lib. III, n. 335, in fine, ad 5*), S. Thomas¹¹; Sanchez¹² cum Cajetano, S. Antonino, Armilla, Tabiena, etc.; Bonacina¹³; Salmant.¹⁴ cum Fagundez^{a)}, Bordonno, Rodriguez^{a)}, etc.

Nota hic obiter decretum SS. nostri P. Benedicti XIV, incipiens *Pontificia*, editum die 27 Maji 1746, ubi praecipitur quod regulares extra claustra degentes (sicut et in civilibus) sint subjecti Ordinario, qui eos etiam corrigere debet.

v. *Si filius.* — ¹ Lib. 5, cap. 1, num. 5. — *Navar.*, Man., cap. 14, num. 14. — *Suar.*, de Relig., tr. 7, lib. 6, cap. 9, n. 9, 16 et seqq. — *Silvest.*, v. *Religio VI*, qu. 9. — ² Loc. cit., n. 13. — ³ *2^a*, qu. 101, art. 4, ad 4. — ⁴ Loc. cit.; et Quodlib. 3, art. 16, et Quodlib. 10, art. 9. — ⁵ Decal., lib. 4, cap. 20, n. 17. — *Cajetan.*, in *2^a*, qu. 101, art. 4, ad 4. — *S. Anton.*, part. 3, tit. 16, cap. 2, § 1. — *Armilla*, v. *Pietas*. — *Tabiena*, v. *Pietas*, num. 3. — ⁶ Disp. 6, de 4° Praec., qu. unic., punct. 5, n. 7. — ⁷ Tr. 24, n. 14. — *Bordon.*, de Profess. regulari, cap. 3, n. 141 et 142.

Valde probabiliter distingendum est.

Probabiliter professus nequit egredi.

Consensus parentum non requiritur ad ingressum.

Propter scandalum, quandoque differendus ingressus.

68. — Quaeritur inde: *an peccent filii religionem ingredienti, invitati aut insciiis parentibus?*

Dixit Lutherus (ut refert Bellarminus¹) peccare filios, intrando in religionem sine parentum consensu; cum teneantur ipsis in omnibus obedire. — Sed hoc reprobatum fuit a concilio Toletano X, ubi² omnino concessum fuit filiis religionem suscipere sine genitorum licentia, modo annos pubertatis compleverint: *Parentibus (verba concilii).... filios suos religioni contradere, non amplius quam ad decimum quartum aetatis eorum annum licentia poterit esse. Postea vero, an cum voluntate parentum, an suae devotionis sit solitarium votum, erit filiis licitum religionis assumere cultum.* Idem sancitum fuit per concilium Triburiense³. — Idem docuerunt S. Ambrosius, S. Hieronymus, S. Augustinus, S. Bernardus, S. Thomas et alii, cum S. Joanne Chrysostomo, qui generaliter loquendo scripsit: *Cum spiritualem (salutem) impediunt parentes, ne cognoscendi quidem sunt.*

Hinc communiter docent DD., non teneri filium religionem omittere causa vitandi scandala parentum. Ita S. Thomas⁴; Palao^{a)} cum Suarez^{a)}, Vasquez^{a)}, etc.; Sporer^{b)} cum Valentia; Salmant.^{b)} cum Cano^{b)}, Ledesma^{b)}, Hurtado^{b)}, etc. —

Luther., de Votis monast., Ad patrem dedicatio. — ¹ *Contra.* de Monachis, lib. 2, cap. 36. — ² Cap. 6; celebratum est anno 656; cfr. Labbe, tom. 7, col. 476. — ³ Can. 24; celebratum est anno 895; cfr. Labbe, tom. 11, col. 642. — *S. Ambros.*, lib. de Virginitate, cap. 3, n. 13. — *S. Hieronym.*, epist. 14, ad Heliodor., n. 2; et epist. 117, de suspecto Conuberna., n. 4; apud Migne, Patrol. lat., tom. 22, col. 347 et 953. — *S. Augustin.*, epist. 243, ad Laetum, n. 7; Migne, Patrol. lat., tom. 33, col. 1057. — *S. Bernard.*, epist. 111, ex

68. — ^{a)} Palao, *tr. 6, disp. 6, punct. 16, n. 6*, in universum negat omittenda esse consilii opera propter scandalum aliorum. — Idemque tenet Vasquez, *opusc. de Scandalo, art. 8, dub. 2, n. 21.* — Suarez autem, *de Carit., disp. 10, sect. 3, n. 8*, dicit opera consilii aliquando propter scandalum esse omittenda.

^{b)} Salmant., *tr. 21, cap. 8, n. 87*, asserunt differenda interdum esse bona spiritualia non necessaria ad salutem, propter scandalum, ubi periculum non imminet, quousque reddita ratione scandalum cesset. Non tamen allegant auctores pro hac sententia, sed pro quodam concilio: omittenda scilicet quandoque esse praecepta propter scandalum: quod revera

Quamvis autem praefati auctores advertant, debere filium eo casu aliquantum expectare, donec parentes moneantur de eorum obligatione; immo, si ipse facile et tuto possit ipsorum consensum obtinere, par esse ut non discedat sine parentum benedictione: hoc tamen intelligendum (ut mox videbimus), nisi probabile sit periculum quod parentes injuste illi impediunt executionem suae vocationis. Ideo ut plurimum in praxi filii excusantur, si insciis parentibus domum relinquunt.

Certum est quod circa status electionem non tenemus genitoribus parere; ut docet communis sententia doctorum cum S. Thoma⁸, qui ait: *Non tenentur nec servi dominis, nec filii parentibus obedire, de matrimonio contrahendo vel virginitate servanda, aut aliquo alio hujusmodi.*

Dubium igitur fit: *an filius teneatur in his consulere parentes, ut ab ipsis reatum consilium accipiat?*

Quoad statum conjugalem, Sanchez⁷ cum Covarruvias^{c)} et alii, censent teneri filium parentes consulere; quia in tali negotio ipsi majorem experientiam quam juvenes habent. — Sed adhuc circa matrimonia, Castropalaus, Herincx et Salmant. cum aliis, auctoritati S. Thomae innixi (vide *de Matrim., Lib. VI, n. 849*,

persona Eliae monachi ad parentes, n. 1; Migne, Patrol. lat., tom. 182, col. 253. — *S. Thom.*, in 4, dist. 33, qu. 2, art. 4, solut. 2, ad 2. — *S. Joan. Chrysost.*, homil. 85, in Joan., n. 2; cfr. Migne Patrol. graeco lat., tom. 59, col. 462. — ⁴ Loc. cit. — ⁵ Tr. 5, cap. 1, n. 31. — *Valent.*, in *2^a*, disp. 3, qu. 18, punct. 4, 3^a regula, § *Tertio sequitur* et seqq. — ⁶ *2^a*, qu. 104, art. 5, corp. — ⁷ *De Matrim.*, lib. 4, disp. 23, n. 10. — *Castropal.*, tr. 28, disp. 2, punct. 12, n. 11. — *Herincx*, de Matr., disp. 3, n. 8. — *Salmant.*, tr. 9, de Matr., cap. 6, n. 22.

tenent Cano, *Relect. de Poenit., part. 6, v. In tertio principali argum.*; Petrus de Ledesma, in *Sum., part. 2, tr. 4, cap. 5, concl. 9*; Petrus Hurtadus, *de Virtut. theol., disp. 173, sect. 20, § 256 et seqq., et § 262 et seqq.* — Hurtadus tamen, *sect. 21, n. 273*, de ingressu in religionem disputans, negat tum expectandum esse ad docendum patrem, tum differendum esse propter ejus scandalum.

^{c)} Covarruvias a Sanchez adducitur, quasi dicat honestum esse, ut filiae parentum consensum ad matrimonium requirant; nemini tamen injuriam facere, si nubant absque patris licentia. Et ita sane docet Covarruvias, *de Matrim., part. 2, cap. 3, § 8, n. 1, v. Honestum, et n. 5.*

In eligendo statu, non obediendum parentibus.

In eligendo statu conjugali, parentes consulendi.

Secus, necessitas communis.

Necessitas extrema parentum obligat profectum ad egrediendum.

Limitatio.

Necessitas parentum gravis obligat ad egrediendum iuxta alios.

¹ Decal., lib. 4, cap. 20, n. 3. — ² Lib. 2, cap. 41, n. 34. — ³ Tr. 15, cap. 3, n. 53. — *Suar.*, de Relig., tr. 7, lib. 5, cap. 5, n. 11 et seqq. — *Peyrin.*, tom. 2, qu. 3, cap. 1, n. 69. — *Palao*, tr. 16, disp. 1, punct. 7, § 5, n. 5. — *Bonac.*, de 4° Praec. decal., punct. 5, num. 4. — ⁴ Quodlib. 10, art. 9, corp. — ⁵ Tr. 24, de 4° Praec., num. 11. — *Henr. de Gandavo*, Quodlib. 6, qu. 19. — *Corduba*, Exposit. super regulam FF. Minor., cap. 2, qu. 6, post 4 opin., concl. 3. — ⁶ Tr. 24, num. 12. — ⁷ Part. 3, de 4° Praec., confer. 19, de Oblig. pietatis, n. 552. — *Less.*, lib. 2, cap. 41, dub. 3, num. 84.

67. — ^{a)} Fagundez male ex parte citatur a Salmant.; nam, in *Decal., lib. 4, cap. 2, n. 27*, negat quidem teneri religiosum e claustrum egredi; asserit tamen exire posse, « prae-

dicta facultate petita et non obtenta ». — Rodriguez pariter non satis accurate a Salmant. adducitur; negat enim solum in *Quaest. regular., tom. 2, qu. 57, art. 3*, teneri eum exire.

v. *Tertia sententia*), excusant a culpa gravi filium, insciis parentibus matrimonium contrahentem.

Quidquid tamen sit de hoc, recte dicit Pater Pinamonti in aureo Libello, cui titulus: *La vocazione vittoriosa, cap. 3*, quod circa electionem *status religiosi*, nec tenentur, nec expedit quod filii consilium genitorum expetant. Quia in hoc non tantum ipsi nullam experientiam habent, sed etiam quia parentes ob proprium commodum mutantur in hostes; ut ait S. Thomas¹, loquens de vocatione religiosa: *Frequenter amici carnales adversantur profectui spiritali*. Etenim frequentius parentes malunt filios perire cum eis, quam salvari sine eis, ut dicit S. Bernardus². Unde exclamat: *O durum patrem, o saevam matrem! O parentes crudeles et impios! immo non parentes, sed peremptores; quorum dolor salus pignoribus! quorum consolatio mors filii est.* — Hinc sic advertit Porrecta, apud S. Thomam³: *Si... vult Dominus, animam a se ad se vocatam oblivisci... patrem domumque patris ejus, suggerit utique per hoc, quod vocatus ab ipso... ad religionem... non debet suorum carnalium... consilium interponere talis vocationis executioni*. Et S. Cyrillus, apud eundem S. Thomam⁴, explicans illud: *Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei* (Luc. ix, 62), inquit: *Aspicit... retro, qui dilationem quaerit... cum propinquis conferendi.* — Ideo S. Thomas⁵ absolute vocatos animadvertit, ut diligenter caveant ne de sua vocatione consilium a parentibus accipiant: *Ab hoc consilio primo quidem amovendi sunt carnis propinqui; dicitur enim: Causam tuam tracta cum amico tuo... Propinqui autem carnis in hoc proposito amici non sunt, sed potius inimici; secundum illud quod habetur Micheae, vii: Inimici hominis domestici ejus.*

¹ 2^a 2^a, qu. 189, art. 10, ad 2. — ² Epist. 111, num. 2; Migne, Patrol. lat., tom. 182, col. 254. — ³ In 2^a 2^a, qu. 189, art. 10, append. — S. Cyrill. Alex., in Luc., cap. 9, i. f.; cfr. Migne, Patrol. graeco-lat., tom. 72, col. 663. — ⁴ Loc. cit.,

69. — ^a) Palaus, quamvis a Salmant. hic revera citetur, haec tantum, *tr. 16, disp. 1, punct. 7, § 5, n. 11*, scribit: « Quae dicta sunt

Ex his omnibus concluditur, non solum non peccare filios religionem assumentes, parentibus inconsultis; sed ordinarie loquendo, valde errare si participes eos faciant de sua vocatione, ob periculum cui se exponunt se ab illa averti. Et hoc utique confirmatur ab exemplo tot Sanctorum, quorum discessus, parentibus insciis aut invitis, Deus etiam miraculis approbavit et benedixit. Idemque sentit doctus Pater Elbel⁶, dicens: *Si filius se sentiat a Deo vocatum, v. g. ad statum clericalem aut religiosum, simulque advertat parentes id aegre laturos, et ex carnali affectu aliisve futilibus motivis sese opposituros, etc., non tenetur eos... consulere; quin consultius aget rem totam celando parentibus... veluti haud obscure nobis innuit Salvator noster, dum, Matth. viii, discipulum reprehendit, eo quod noluerit, intuitu patris sepeliendi, Christum vocantem illico sequi.*

An autem peccent graviter parentes avertentes filios a religione? — Vide infra, n. 77.

69. — E converso docet S. Thomas⁷, non licere parentibus religionem intrare, non solum cum filios in necessitate gravi relinquere deberent, sed etiam si omnino praetermittere deberent eorum curam, *id est, non proviso* (sunt verba S. Doctoris) *qualiter educari possint.* — Hoc tamen intelligitur, ut dicunt Salmant.⁸ cum Suarez, Palao^a), Pellizzario, de filiis non emancipatis, quos parentes nequeunt in saeculo relinquere, quin eis provideant de necessariis tam ad sustentationem quam ad instructionem morum. Secus autem de filiis emancipatis, quos parentes, ordinarie loquendo, nec alere nec instruere amplius tenentur, nisi filii per accidens gravi necessitate laborent.

70. — Fratres autem et sorores non licet deserere in necessitate extrema. Sed licet in gravi; quamvis ratione caritatis

ad 2. — ⁵ Opusc. 17, cap. 9, v. f. — ⁶ Part. 3, de 4° Praec., confer. 19, de Oblig. pietatis, n. 538. — ⁷ 2^a 2^a, qu. 189, art. 6. — ⁸ Tr. 15, de Statu relig., cap. 8, n. 52. — *Suar.*, de Relig., tr. 7, lib. 5, cap. 6, n. 1 et 2. — *Pellizzar.*, tr. 2, cap. 4, n. 43.

de obligatione filii comparatione parentis, dicenda sunt efficacius de parente comparatione filii in gravi necessitate exsistentis. Quia parens

Quid, si graviter indigeant.

posset quis differre et etiam omittere statum religionis ad subveniendum fratribus graviter indigentibus. Si vero votum habeat religionis, in tali casu non posset differre per longum tempus sine dispensatione. — Ita Salmant.^a) cum Sanchez^b), Suarez^c), Palao^d), Azor^e), Pellizzario^f), Bonacina^f).

Gerson., opusc. *An liceat debitis gravato intrare religionem.* - Palaus, tr. 16, disp. 1, punct. 7, § 4, n. 7. *Valent.*, in 2^a 2^a, disp. 5, qu. 6, punct. 7, v. *Praeter has.* - *Regin.*,

jure naturali debet filium alere et sustentare... Immo non solum tempore necessitatis, sed ante ipsam providere debet, ne filio necessaria in educatione desint ».

70. — ^a) Salmant., *tr. 15, cap. 3, n. 54*, haec dicunt de fratribus et sororibus, qui non amplius sub parentum cura vivunt; et negant propter horum gravem necessitatem differendum esse, tametsi differri possit et etiam omitti ingressus in religionem. Si vero quis votum religionis habeat, negant eum posse omittere absque dispensatione; bene tamen differre posse ajunt. Et auctores citant, praetermissis Bonacina.

^b) Sanchez, *Decal., lib. 4, cap. 20, n. 29*, cum Salmant. consentit, casu quo ille non habeat religionis votum. Si autem habeat, ita distinguit: Si tempus non sit praefinitum executioni, necessitatem gravem fratrum aut sororum, justam praebere causam differendi, *n. 31*; si praefinitum sit tempus, necessitatem magnam sororum, quae eis periculum impudicitiae afferat, justam pariter esse causam differendi, *n. 32*; at citra id periculum, sicut pro magna fratrum necessitate, negat se audere id concedere; esse tamen justam, *n. 33*, causam dispensandi in dilatione.

^c) Suarez, *de Religione, tr. 7, lib. 5, cap. 6, n. 4*, concedit posse eo casu differre vel omittere, non tamen teneri ad exspectandum longo tempore. Quod si votum ingrediendi habeat, esse justam causam dispensationis, sine qua non licet praetermittere, *n. 5*. — Idemque tenet Pellizzarius, *tr. 2, cap. 4, n. 44 et 45*.

^d) Palaus, *tr. 16, disp. 1, punct. 7, § 5, n. 12*, casu quo votum non adsit, cum Suarez consentit. Si autem votum adsit, scribit, *n. 13*: « Ob nullam fratrum vel sororum gravem necessitatem differri posse propria auctoritate votum pro determinato tempore factum... Si autem votum absque ulla temporis determinatione emissum est... ex necessitate fratrum et a fortiori sororum extendi tempus obligationis potest, pro eo prudentis arbitrio. Unum tamen est omnino certum: supradictam fratrum necessitatem praestare sufficientem causam dispensationis concedendae ».

^e) Azor, *part. 1, lib. 12, cap. 1, qu. 8*, a Salmant. citat, negat pro fratrum necessitate

71. — Quaeritur inde: *an debitor aere alieno gravatus possit religionem ingredi?* — Adsunt tres sententiae:

Prima sententia cum Gersonio, Palao, Valentia, Suarez^a), Reginaldo, Molina, Bonacina, etc., apud Salmant.¹, et Holzmänn², absolute negat. — Quia hoc esset contra naturale praeceptum justitiae, lu-

lib. 10, n. 255. — *Molina*, de Just. et Jure, tract. 2, disp. 758, concl. 1. — *Bonac.*, disp. 1, de Restit., qu. ult., punct. 2, § 1, n. 1. — ² Tr. 13, cap. 1, n. 289. — ³ De Restit., n. 518.

omittendum esse religionis ingressum; pro sororum vero necessitate, si periculum impudicitiae incurrunt, ait caritatem suadere, uti earum pudicitiae consulatur, sive committendo eas alicui fidae et honestae personae, sive ingressum ad tempus differendo. At, *part. 2, lib. 2, cap. 40, qu. 8*, negat differendum esse propter gravem necessitatem fratrum vel sororum, « nisi forte propter aliquas circumstantias sit necessitas valde gravis »; differendum autem propter necessitatem extremam vel quasi extremam; et eodem casu posse differre, si votum ingrediendi habeat.

^f) Bonacina a Salmant. non citatur, et dicit, *de Praec. decal., disp. 6, punct. 5, n. 4*: « Propter fratrum, sororum... necessitatem non extremam, sed tantummodo gravem, non teneri sub mortali a religione abstinere ».

71. — ^a) Suarez, *tr. 7, lib. 5, cap. 7, n. 12*, ex parte tenet secundam sententiam, quam scilicet S. Alphonsus infra probabiliorum iudicat; scribit enim: « Prima... [opinio, quae hic exponitur] in rigore juris videtur vera, si tamen cum debito moderamine iudicio viri prudentis accipiatur... Considerando... id quod est per se, videtur pro regula statuendum, ut debitum justitiae solvatur, si moraliter potest, priusquam per ingressum religionis homo fiat inhabilis ad illud solvendum. Quod etiam in debito pecuniae verum habet, quia hoc debitum in conscientia etiam cadit in ipsam personam: unde si non possit statim solvere, tenetur quamprimum possit; et licet actu non habeat, si habet in spe et potentia proxima, tenetur suam industriam adhibere ut solvat... Hoc autem ita moderandum est, ut necesse sit spem illam solvendi debitum esse moraliter certam; nam propter spem dubiam non debet quis obligari cum tanto onere ». Addit tamen non esse obligandum ad exercendam mercaturam, neque artes viliores aut sibi indecentes, neque ad mendicandum; deinde sic pergit: « Unde si aliter non posset solvere, censeretur simpliciter impotens; si tamen aliunde sit certa spes solvendi ordinaria industria, et decenti ac honesta actione, non video cur propter solam temporis dilationem admittenda sit excusatio per se loquendo: quod ideo addo, quia si interveniat speciale

Aere gravatus, juxta alios, nequit ingredi religionem.

crum spirituale quaerere cum damno creditoris, cui debitor ex justitia solvere tenetur.

Secunda sententia, quam tenent Sanchez¹ cum Majore^{b)}, Navarro, Azor, et Salmant.², distinguit. Et dicit quod si debitor in saeculo manens, brevi tempore probabiliter et sine magna difficultate acquirere sua industria possit quod debet, vel notabilem debiti partem ut solvat; tunc tenetur expectare. Secus, si diu expectare deberet, vel si sine notabili difficultate satisfacere non posset. — Quale autem tempus censendum sit breve? Major putat triennium; Sanchez autem cum Navarro, biennium.

Tertia vero sententia absolute docet debitorem statim posse religionem ingredi, bona sua creditori cedendo. — Hanc tenet S. Thomas³; et eum sequuntur S. Antoninus, Silvester, Cajetanus, Paludanus, Tabiena, Angelus, Armilla, Aragon, etc., apud Sanchez⁴; ac probabilem putat Sà. Et hoc, etiamsi solutio promissa fuerit cum juramento; ut notant⁵ S. Antoninus, Silvester, Tabiena et Sà. — Ratio S. Thomae haec est: *Propter pecuniam... persona liberi hominis secundum jura civilia non obligatur, sed solum res: quia persona liberi hominis superat omnem aestimationem pecuniae. Unde licite potest, exhibitis rebus suis, religionem intrare; nec tenetur in saeculo remanere, ut procuret unde debitum reddat.*

Rationem hanc rejicit Sanchez⁶ cum Medina, dicens non esse verum quod per-

sona debitoris non sit creditoribus obligata; alias, ait, inique debitor carens bonis in carcerem a iudice detruderetur. — Sed respondetur quod obligatio personalis quae inest debitori, non jam est ratione personae, sed ratione bonorum; ut docet S. Thomas⁷, et prout certum asserunt Salmant.^{c)} Unde, supposito quod debitor in saeculo maneat, et liber potensque sit bona acquirere, bene remanet sua persona obstricta ad bona acquirenda, cum possit sine magno sui detrimento; et tunc remanet obligata persona debitoris, non jam directe ratione sui, sed indirecte ratione bonorum ad quae acquirenda potens est: cum teneatur tunc non solum dare quae habet, sed etiam procurare possibilitatem solvendi, dum potest acquirere sine magno damno suae libertatis. Secus tamen dicendum, supposito quod velit saeculum relinquere, et Deo se totum dicare in religione, ubi impotens redditur ad solvendum; tunc enim liberam habet personam, ut de ea in Dei obsequium disponere possit: et quoad debitum solvendum, sufficit si omnia sua bona creditoribus cedat. Alias, si in saeculo manere teneretur, esset directe et per se obligata persona debitoris ob pecuniam debitam: quod absolute negatur; quia libertas hominis omnem aestimationem pecuniae excedit, ut loquitur supra S. Thomas. — Adde (et sic responderetur rationi primae sententiae) quod praeceptum naturale non obligat quando debitor nequit satisfacere, nisi cum tanto detrimento suae libertatis, et cum onere

Tabiena, v. Religio, n. 12, qu. 11. - Angel., v. Religiosus, n. 6. - Armilla, v. Religio, num. 5. - Aragon, in 2^{ae} 2^{ae}, qu. 62, art. 8, caus. 8 excusans a restitut.; et qu. 88, art. 12, v. In solut. ad 1 argum. - 4 Decal., lib. 4, cap. 19, n. 7. - Sà, v. Religio, n. 1, in edit. genuina. - 5 Apud Sanchez, loc. cit. - S. Anton., part. 3, tit. 16, cap. 2, § 3. - Silvest., v. Religio II, qu. 4. - Tabiena, v. Religio, n. 12, i. f. - Sà, v. Religio, n. 1, edit. genuina. - 6 Decal., lib. 4, cap. 19, n. 7. - Joan. Medina, Cod. de Rest., qu. 3, caus. 8, v. Ad argumenta. - 7 2^{ae} 2^{ae}, qu. 189, art. 6, ad 3.

periculum propriae animae, ratione illius excusabitur ».

b) Major, in 4, dist. 38, qu. 17, concl. 3, prius membrum distinctionis habet, dicens: « Sortes cedendo bonis suis, quae praeise valent centum scuta, et debendo ducenta Platonii, quae Plato non remittit nec remittere tenetur; quae potest solvere manens in saeculo [« labore, haereditate, dono, vel alia justa

via », ut explicat in resp. ad object.] in duobus vel tribus annis, male agit religionem profitendo ».

c) Salmant., tr. 13, cap. 1, n. 224, id innuunt, dicentes creditores personales eos esse, « qui solum personam debitoris obligatam habent, non vero ejus bona nisi indirecte, quia non habent hypothecam aut pignus in illis, sed solum actionem habent adversus

subeundi, in saeculo manendo, periculum aeternae salutis; nemo enim in contractu cum hoc onere praesumitur velle se obligare. Et sicut quis non tenetur in saeculo manere ad servandam promissionem matrimonii (nisi per eam copulam extorserit); ita nec etiam qui debitum contraxit. Et hoc, etiamsi debitum sit ex delicto, ut tenet Salmant.¹ cum aliis; quia pariter iste debitor non est obstrictus cum tanto onere, ut religionis meliori statu privari debeat.

Hae tres sententiae sunt omnes probabiles. — Sed probabilior²⁾ mihi videtur *secunda*: modo ex illa brevi mansione in saeculo non imminet probabile periculum incidendi in peccata, vel amittendi vocationem ad religionem.

Conveniunt autem DD. ad dicendum quod praedicta quaestio currit, cum debita sunt *certa*. — At si *incerta* sint, procul dubio statim debitor religionem ingredi potest. Quia, cum obligatio elargiendi debita incerta pauperibus non sit ex justitia et jure naturali, sed ex pietate et jure ecclesiastico (ut probant Salmant.³ cum Lessio, Vasquez, Bañez, Villalobos, Ledesma, etc., contra alios): ideo bene talis debitor potest, omissa restitutione, religionem petere; cum nihil sit tam pium, quam se suaque omnia Deo in religione dicare. — Ita Sanchez⁴; Lugo, Suarez, Palaus, etc. cum Salmant.⁴.

Advertendum tamen quod haec locum habent de jure naturali. — At Sixtus V, per bullam datam anno 1587, reddit inhabiles ad religionem debitores qui dilapidaverunt sua bona, vel qui deponere de-

¹ Tr. 13, cap. 1, n. 290. — ² Loc. cit., n. 211. - Less., lib. 2, cap. 14, dub. 6, a n. 85. - Vasq., opusc. de Restit., cap. 5, § 4, a n. 7. - Bañez, in 2^{ae} 2^{ae}, qu. 62, art. 5, dub. 7. - Villal., part. 2, tr. 11, diff. 13, n. 7. - Petr. de Ledesma, Sum., part. 2, tr. 8, cap. 12, post concl. 5, dub. 1. — ³ Decal., lib. 4, cap. 19, num. 4. — Lugo, de Just. et Jure, disp. 21, n. 62. - Suar., de Relig., tr. 7, lib. 5, cap. 7, n. 1. - Palaus, tr. 16, disp. 1, punct. 7, § 4, n. 2. — ⁴ Loc. cit., n. 286. — Sixtus V, bulla Cum de omnibus, de die 26 Novembr. 1587, § 4; in Bullar. Rom. Mainardi. — Clemens VIII, breve In suprema, de die 2 April. 1602, § 8; in Bullar. Rom.

personam, ut ex ejus bonis, ea sibi quae debentur, persolvantur ».

d) Scilicet paulo probabilior, ut expresse dicit B. Doctor in 6^a editione operis Istruzione e Pratica, cap. 13, n. 27: « Pare alquanto più probabile ».

bent rationes, antequam debita solverint aut rationes reddiderint. Et licet Clemens VIII inhabilitatem abstulerit, reliquit tamen prohibitionem. — Hoc vero intelligendum, ait Croix⁵ cum Sanchez, Dicastillo et Illsung, de iis qui aliter non possunt satisfacere, nisi in saeculo manendo, et a quibus sperari potest solutio; item si magna sint debita, superantia facultates proprias, cum dicatur in bulla: *ingenti aere alieno gravatis*. — Praeterea dicit Croix cum Sanchez et Dicastillo, hoc non procedere pro monialibus, nec pro equitibus ordinum militarium; quia hi in odiosis non comprehenduntur nomine religiosorum. — Insuper, neque pro iis qui gravantur debitis tantum incertis; nec pro iis qui sine culpa gravi inciderunt in impotentiam (nam bulla est tantum pro dilapidatoribus, ut notat Croix⁶ cum Dicastillo); nec pro debitoribus ratione donationis. Croix cum Sanchez. — Praeceptum autem de reddendis rationibus intelligitur de rationibus valde litigiosis, intricatis, fraudulentis, daturis causam litibus. Croix cum Dicastillo et Illsung.

Si vero quis debitis gravatus jam religionem professus fuerit, valet professio; ut Croix⁷. — Nec praelatus tenetur tunc de justitia licentiam ei dare ad laborandum ut satisfaciatur. Croix⁸ cum Lugo et Navarro^{e)}. Tenetur tamen ex caritate, si nullum inconveniens obstaret.

72. — « Resp. II°. Qui vovit religionem « tenetur ingredi secundum sequentes regulas:

« 1°. Non tenetur, immo nec potest licite ingredi ordinem in quo collapsa est

Mainardi. — ⁵ Lib. 3, part. 2, num. 444. - Sanch., Decal., lib. 4, cap. 19, num. 24 et seqq. - Dicast., de Just., lib. 2, tr. 2, disp. 10, dub. 8, n. 143 et 144. - Ills., tr. 4, disp. 3, n. 275. — Croix, loc. cit., n. 444. - Sanch., loc. cit., n. 22 et 23. - Dicast., loc. cit., n. 140 et seqq. — ⁶ Lib. 3, part. 2, n. 444. - Dicast., de Just., lib. 2, tr. 2, disp. 10, dub. 8, n. 147. — Croix, loc. cit. - Sanch., Decal., lib. 4, cap. 19, n. 28. — Croix, loc. cit. - Dicast., loc. cit., n. 153. - Ills., tr. 4, disp. 3, n. 280. — ⁷ Lib. 3, part. 2, n. 444. — ⁸ Loc. cit., num. 450. - Lugo, de Just. et Jure, disp. 21, num. 82, v. Ultima.

e) Navarrus a Croix non diligenter allegatus est; nam, de Regular., comment. 2, n. 42, haec scribit: « Immo et si opus fuerit, superiorem debere sibi facere facultatem sic laborandi, etiam multis horis deputatis ad divina vel alia officia monasterii, quatenus

Juxta alios, distinguendum.

Juxta alios, potest statim ingredi.

Explicatur ratio S. Thomae.

Tres opiniones probabiles; secunda, probabilior sub modo.

Debita incerta non prohibent ab ingressu.

Respondetur rationi primae sententiae.

Decreta pontificia de aere alieno gravatis.

Quomodo intelligenda.

Professio gravati debitis valet.

Ad quid teneatur tunc praelatus.

Regulae sequendae voventi religionem.

« disciplina regularis »: [Intellige, quoad observantias principales; ut Salmant.¹] « idque, ob periculum perversionis. — Laymann² ».

« 2°. Qui vovit laxiorem licite ingreditur strictiorem; non tamen contra, quia minus praestaret quam promisit. — Quod si tamen profiteatur in laxiore, « valida est confessio, et liberatur a voto strictiore ingrediendi. Ratio, quia votum solemne, quo fit personae traditio et religioni jus in personam acquiritur, « derogat priori voto simplici, per quod « nullum tale jus religioni strictiori erat « acquisitum. — Laymann³ ex S. Thoma, etc.

« 3°. Is qui vovit experiri religionem strictiorem, potest id commutare in « votum profitendi et perseverandi in « laxiore. Ratio, quia hoc melius est. — Laymann⁴ ex Sanchez, etc. ».

Communiter DD. dicunt quod si quis voverit religionem ingredi, non tenetur eam quaerere extra propriam nationem vel provinciam: vide Salmant.⁵ — Femina vero quae vovit religionem, non tenetur quaerere monasterium extra patriam, et longe a suis; ut ajunt Palaus⁶, Toletus⁷; et Salmant.⁷ cum Garcia⁸, etc. Ratio, quia regulariter non censentur feminae religionem voventes ad id se obligare; cum hoc gravem et novam involvat difficultatem. Ob quam Toletus⁸ et Garcia, ibid.⁹, excusant etiam viros votum religionis habentes.

Quaeritur 1°. *An is qui voverit religionem, et semel legitime repellatur ab*

¹ Tr. 15, de Statu relig., cap. 2, n. 3. — ² Lib. 4, tr. 5, cap. 6, n. 5. — ³ Loc. cit., n. 6. — ⁴ S. Thom., 2^a 2^{ae}, qu. 189, art. 8, ad 8. — ⁵ Loc. cit., num. 7. — ⁶ Sanch., Decal., lib. 4, cap. 16, n. 18. — ⁷ Tr. 15, cap. 2, n. 8. — ⁸ Tr. 16, disp. 1, punct. 3, n. 6. — ⁹ Loc. cit., n. 8. — ¹⁰ Lib. 4, cap. 17, n. 6. — ¹¹ Hieron. Garcia, Politic. regul., tr. 2, diff. 1, dub. 7, n. 4. — ¹² Apud Salmant., tr. 15, cap. 2, n. 8. — ¹³ Lib. 4, tr. 5, cap. 6, n. 4. — ¹⁴ Disp. 4, de 2° Praec., qu. 2, punct. 5, § 6, n. 11. —

posset honeste illum ab eis excusare per praedicta, et quia non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum ».

72. — ^a) Toletus, lib. 4, cap. 17, n. 6; Garcia, Politic. regul., tr. 2, diff. 1, dub. 7, n. 4, haec asserunt de quocumque, sive viro sive muliere, qui religionem voverit, ut notat ipse S. Alphonsus inferius.

^b) Garcia, loc. cit., n. 14, hanc sententiam exponit, neque eam reprobat.

ea, teneatur iterum ingredi, si monasterium postmodum velit eum admittere?

Prima sententia affirmat; eamque tenent Laymann¹⁰, Bonacina¹¹; et Sanchez¹² cum Abulensi. — Ratio, quia votum non est factum in favorem religionis, sed in Dei obsequium; unde licet illa cedat juri suo nolendo eum admittere, non ideo tamen vovens liberatur a sua obligatione.

Secunda vero sententia negat: quam tenent Palaus¹³, Lessius¹⁴, Suarez¹⁵; et Salmant.¹⁶ cum Aragon, Pellizzario, Garcia^b), Diana et Bartholom. a S. Fausto. Ratio, quia tale votum, quamvis emissum in honorem Dei, censetur tamen factum sub conditione: *si non repellar*; ergo, conditione non impleta, exstinguitur obligatio. — Huic objicit Bonacina, nullam conditionem reddere votum conditionale, nisi explicite apponatur. Sed haec objectio non videtur subsistere; non raro enim in promissionibus conditio implicite appositae promittentes deobligat (juxta dicta Lib. III, n. 720, v. *Notandum*).

Caeterum in hac quaestione probabilius mihi videtur dicendum quod si talis vovens habeat probabilem spem se fore in posterum recipiendum, non liberatur a voto; secus, si nulla probabilis spes appareat.

Quaeritur 2°. *An qui simpliciter religionem voverit peccet mortaliter, si post ingressum sine causa ab illa egreditur?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Bonacina¹⁷; et Sotus^c), Cajetanus^c), Aragon^c), etc., apud Sanchez^c); et probabili-

¹⁰ Decal., lib. 4, cap. 16, n. 71. — *Abulens.*, in Numeros, cap. 80, qu. 53. — ¹¹ Tr. 16, disp. 1, punct. 3, n. 10. — ¹² Lib. 2, cap. 41, n. 44. — ¹³ De Relig., tr. 7, lib. 4, cap. 2, n. 7. — ¹⁴ Tr. 15, cap. 2, n. 11. — *Aragon*, in 2^{ae} 2^{ae}, qu. 88, art. 3, § Circa solut. ad 2, v. *Est aliud dubium*. — *Pellizzario*, tr. 4, cap. 1, n. 50. — *Diana*, part. 6, tr. 7, resol. 52. — *Barthol. a S. Fausto*, Thesaur. religiosor., lib. 1, qu. 200. — *Bonac.*, disp. 4, de 2° Praec., qu. 2, punct. 5, § 6, n. 11. — ¹⁵ Loc. cit., n. 22.

^c) Sotus, de Just. et Jure, lib. 7, qu. 2, art. 1, ad 3, v. *Ex hac autem definitione*; Aragon, loc. cit.; Cajetanus, in 2^{ae} 2^{ae}, qu. ult. (189), art. 4, ad 3 dub., non citantur a Sanchez, loc. cit., n. 90, pro hac opinione, neque eam tenent. Quin etiam Cajetanus oppositam tuetur, eam scilicet quae S. Alphonsus videtur probabilior; scribit enim: « Peccat ergo uterque ingressus religionem, si ex sola libertate retrocedat. Sed ingressus sine voto

Juxta alios, tenetur voto si iterum recipiatur.

Juxta alios omnino liberatur a voto.

S. Alphonsus distinguit.

Vovere religionem, et egredi sine causa, non lethale, juxta alios.

lem vocant Salmant.¹ — Ratio, quia qui vovet religionem censetur eam vovere sub conditione probationis a jure concessae; jus autem universe concedit ingredientibus, ut possint sine ulla causa pro libito religionem deserere, uti patet ex cap. 1, de regular., in 6°.

Secunda vero probabilior sententia, quam tenent Sanchez², Palaus³, Suarez⁴; et Salmant.⁵ cum Pellizzario, Garcia, Miranda^d) et aliis, docet hunc a mortali non excusari. Ratio, quia votum religionis non tantum obligat ad suscipiendum habitum religiosum, sed etiam ad Deo toto vitae tempore obsequendum. Unde obstringit etiam ad profitendum: nisi justa adsit causa egressus, puta si ille inveniat religionem sine viribus imparem, ut ait Sanchez. — Ad textum autem oppositum respondetur, illum loqui de iis qui religionem ingrediuntur tantum ad experiendum, nullo tamen praemisso voto.

Secus vero dicendum cum Azor⁶ et aliis citatis apud Sanchez (ut supra), si vovens non habuerit animum profitendi, sed tantum experiendi. Idque expresse tradit D. Thomas⁷, ubi sic docet: *Si ergo vovens intendit se obligare, non solum ad ingressum religionis, sed etiam ad perpetuo remanendum; tenetur perpetuo remanere. Si autem intendit se obligare ad ingressum religionis causa experiendi, cum libertate remanendi vel non remanendi; manifestum est quod rema-*

¹ Tr. 15, cap. 2, num. 23. — ² Decal., lib. 4, cap. 16, n. 90. — ³ Tr. 16, disp. 1, punct. 4, n. 2. — ⁴ De Relig., tr. 7, lib. 4, cap. 3, n. 2. — ⁵ Tr. 15, cap. 2, n. 24. — *Pellizzario*, tr. 2, cap. 6, n. 22; et tr. 4, cap. 1, n. 59 et 60. — *Hieron. Garcia*, Polit. regul., tr. 2, diff. 5, dub. 7, n. 6 et 7.

venialiter tantum peccat. Ingressus autem ex voto peccat mortaliter, quia ex voto intelligitur se obligasse ad bona fide probandum, quod non servat ».

^d) Miranda, de eo qui vovit simpliciter ingressum, nec cogitavit de libertate exitus vel de perpetuitate remanendi, scribit, tom. 1, qu. 20, art. 4, ex D. Thoma: « Videtur obligari ad talem ingressum secundum formam juris communis, quae est ut ingredientibus detur annus probationis ad experiendum difficultates et asperitates. Unde inquit quod iste talis non teneretur perpetuo in religione permanere ». Supra quae Miranda dicit: « Hoc tamen intelligendum est cessante fraude. Nam ille qui vovet et intrat ut statim exeat, non

nere non tenetur. Si vero in vovendo simpliciter de ingressu religionis cogitavit, absque hoc quod cogitaret de libertate exitus vel de perpetuitate remanendi, videtur obligari ad ingressum religionis secundum formam juris communis, quae est ut ingredientibus detur annus probationis; unde non tenetur perpetuo in religione permanere. — Recte autem⁸ advertit: *Quod ille qui intrat ut statim exeat non videtur satisfacere voto suo; quia ipse in vovendo hoc non intendit. Et ideo tenetur mutare propositum, ut saltem velit experiri an ei expediat in religione remanere: non autem tenetur ad perpetuo remanendum.*

Quaeritur 3°. *An, si quis habeat votum profitendi, et religionem ingrediatur animo perpetuo manendi, sed a religione ejiciatur, quia judicatur ineptus ob inscientiam, aegritudinem et similia, liberetur a voto?* — Supponendum ut certum cum Sanchez⁹ et Salmant.¹⁰, quod si is remitte se gesserit, tenetur mediocrem adhibere diligentiam ut se corrigat; aliter a voto non fit immunis.

Difficultas est, *quando jam diligentiam adhibuerit et repellatur: an maneat liber a voto?*

Prima sententia affirmat, quam tenent Palaus¹¹, Suarez^e), et Garcia apud Salmant.¹², qui probabilem putant. Ratio, quia is qui promisit profiteri, non censetur se ad aliud obligasse quam ad media ordi-

— *Sanch.*, loc. cit. — ⁶ Part. 1, lib. 11, cap. 23, qu. 6, v. f. — *Sanch.*, loc. cit., n. 88. — ⁷ 2^{ae} 2^{ae}, qu. 189, art. 4. — ⁸ Loc. cit., ad 8. — ⁹ Decal., lib. 4, cap. 16, n. 108. — ¹⁰ Tr. 15, cap. 2, n. 25. — ¹¹ Tr. 16, disp. 1, punct. 4, n. 10. — *Hieron. Garcia*, Polit. regul., tr. 2, diff. 5, dub. 7, n. 9. — ¹² Loc. cit., n. 26.

videtur voto suo satisfacere, quia ipse in vovendo non hoc intendit. Tenetur ergo mutare tale propositum, et religionem intrare animo ut saltem experiat an expediat sibi perpetuo in tali religione permanere ». Et in fine articuli addit: « De quibus videndum est ibidem Cajetanus, pulchra et mira de iis dicens quae ibidem videri poterunt ». Sed, uti notatum est hic supra nota c, Cajetanus dicit esse mortale egredi sine causa.

^e) Suarez, tr. 7, lib. 4, cap. 4, n. 16, potius adhaeret sententiae S. Alphonsi: « Si causa [ejectionis], inquit, pendet ex voluntate ipsiusmet voventis, tenetur illam auferre si potest, et illam ablatam esse religioni ostendere, ut iterum recipiatur et perpetuo reti-

Vovens religionem, ubinam teneatur ingredi.

Vovens religionem et ab ea semel repulsus:

Vovens profiteri tenetur ad diligentiam ut corrigatur.

Ejectus post diligentiam, juxta alios liberatur a voto.

naria apponenda, quae jam apposuit, nec per ipsum stat quominus profiteatur.

Secunda vero probabilior sententia negat; et hanc tenent Sanchez^{f)}, Laymann¹, Bonacina²; et Salmant.³ cum Pellizzario. Ratio, quia hic tenetur procurare votum illud implere usque dum apparere probabilis spes implendi; idque non extraordinarium, sed ordinarium est medium adhibere. Unde si ab illa religione ejicitur, tenetur, mediocrem diligentiam apponendo, aliam religionem quaerere.

Quaeritur 4°. *An qui voverit profiteri, possit a religione exire ex causa non jam urgenti, sed justa, nempe, quia talem vitam expertus sit incommodam?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenet Diana³, citans Sotum, Reginaldum, Ledesma, Aragon, etc.; eo quod tale votum intelligitur emissum sub hac conditione, si talis status conveniens sibi videtur.

Secunda tamen vera sententia, quam tenent Sanchez⁴, Laymann⁵, Bonacina⁶; et Salmant.⁷ cum Cajetano^{h)}, Azor, Valentia, etc., docet hunc teneri ad profitendum etiam cum incommodo, modo non sit tale ut intolerabile videatur. — Ratio, quia is ita videtur se voluisse obstringere, ut non possit egredi, si ratio vivendi esset tolerabilis. Nam e converso, si difficultatem valde gravem experiretur, non tenetur permanere; cum non videatur

se voluisse obligare ad id quod sibi est moraliter impossibile. — Et hanc eandem nostram sententiam tenent Lessius⁸ et Palausⁱ⁾, qui non bene citantur a Salmant. pro prima sententia.

Per quantum autem temporis is qui votum habet religionis, differendo illud exsequi, peccet graviter? — Vide dicta *Lib. III, n. 221, v. Dicunt.*

73. — « 4°. Professo licentiam trans-eundi ad ordinem laxiorem episcopus, « vel praelatus ordinis exemptus cum « consensu capituli, dispensative ex justa « causa dare potest. — Laymann⁹, Lessius¹⁰, Sanchez¹¹

« 5°. Professus, ad ordinem strictiorem, « petita (licet non concessa) praelati sui « licentia, ex justa causa transire potest. « Quod addo, quia hujusmodi transitus « sine causa temere fieri non debet. — « Quod si autem fiat, spectanda est austeritas circa silentium et solitudinem; id- « que, non tantum secundum institutum « regulae, sed etiam secundum observationem praesentem. Probatur ex cap. « *Licet, de regularibus.* — Vide Lay- « mann¹², Lessium¹³, Sanchez¹⁴.

« Ex dictis resolvuntur hi casus:

« 1°. Canonici regulares ad monachos « transire possunt, non contra, cum religio monachorum austerior sit. — Lay- « mann¹⁵.

de 2° Praec. qu. 2, punct. 5, § 6, num. 22. — ¹ Loc. cit., num. 28. — *Asor*, part. 1, lib. 11, cap. 23, qu. 8. — *Valent.* in 2^a 2^a, disp. 6, qu. 6, punct. 4, quaest. 4, v. *Unde recte.* — ² Lib. 2, cap. 41, n. 46. — ³ Lib. 4, tr. 5, cap. 6, num. 9. — ⁴ Loc. cit., num. 103. — ⁵ Decal., lib. 6, cap. 7, a n. 53. — ⁶ Lib. 4, tr. 5, cap. 6, n. 9. — ⁷ Lib. 2, cap. 41, n. 100 et 101. — ⁸ Loc. cit., n. 19 et seqq., et n. 59 et seqq. — ⁹ Loc. cit., n. 11.

neatur; hoc enim semper tenetur procurare vovens quantum in ipso est: ad hoc enim tenetur vovens, quamdiu obligatio voti non fuit extincta.

f) Sanchez, *loc. cit.*, n. 108, priorem sententiam veriore existimat.

g) Bonacina, *disp. 4, de 2° Praec., qu. 2, punct. 5, § 6, n. 25*, ita sane tenet, scribens: « Qui vero vovit professionem, tenetur seipsum corrigere, ut iterum recipiatur... Si vero se correxit, et per ipsum non stat quominus recipiatur, potest in saeculo licite permanere ».

h) Cajetanus, in 2^a 2^a, qu. ult., art. 4, hanc sententiam innuit; nam ad 1^{am} dub. dicit votum profitendi aliquid superaddere voto in-

grediendi, quia vovens professionem « vovit perpetuam perseverantiam »; et ad dub. 3, dicit de vovente solum ingressum: « Non potest ex sola ratione libertatis in jure scriptae retrocedere; sed oporteret aliquam adesse conditionem non gratam, saltem istam, scilicet quod probata religio parit sibi minorem fortitudinem roborque minus animi ad ipsius perseverantiam ».

i) Palaus tamen, *tr. 16, disp. 1, punct. 4, n. 9*, negat votum profitendi aliquid addere voto religionis simpliciter; item negat ex perseverandi voto (ordinarie) obligationem nasci perseverandi in religione, « graviter difficili et incommoda ».

« 2°. Professus regulam strictiorem, « si ea non servetur in suo monasterio « aliove ejusdem ordinis, nec sit spes re- « formationis, potest transire ad ordinem « laxiorem in quo regula servetur: ita « ut, considerato praesenti statu, ducat « vitam strictiorem. — Laymann¹ ex San- « chez, Rodriguez, etc. ».

Bene potest religiosus ex suo ordine ad alium strictiorem transire, petita licentia a suo praelato, quamvis negata. Ita S. Thomas² et doctores communiter, ex cap. *Licet 18, de regular.*, ubi Innocentius III sic praescribit: *Postquam (monachus) a praelato suo transeundi licentiam postulaverit..., libere potest sanctioris vitae propositum adimplere non obstante proterva indiscreti contradictione praelati.* — Debet tamen subditus praelati responsum expectare usque ad tempus, quo superior valeat examinare an debeat vel ne licentiam impertire.

Contra vero, re perpensa, tenetur praelatus licentiam concedere, statim ac videt nihil obstare. *Praelatus* (addit Pontifex) *subdito sine difficultate et pravitate quilibet debet transeundi licentiam indulgere, ne videatur propositum impedire divinitus inspiratum.* — Hinc communiter tradunt Suarez³, Silvester⁴, Pellizzarius⁵, Palaus⁶, Lezana⁷, Miranda⁸, Salmant.⁹, etc., quod praelatus graviter peccaret, si sine justa causa licentiam denegaret; quia gravem irrogaret subdito injustitiam, eum a perfectiori statu retrahendo. Idque confirmatur ex verbis Innocentii relatis, ubi dicitur proterva contradictio praelati qui injuste licentiam denegat: *Non obstante proterva indiscreti contradictione praelati.*

Diximus: *injuste.* — Nam tres sunt justae causae, ex quibus superior valet denegare licentiam, juxta verba ejusdem Pontificis in citato cap. *Licet.*

¹ Lib. 4, tr. 5, cap. 6, n. 10, v. f. — *Sanch.*, Decal., lib. 6, cap. 7, n. 24 et 25. — *Rodrig.*, Quaest. regul., tom. 3, qu. 52, art. 5. — ² 2^a 2^a, qu. 189, art. 8. — ³ De Relig., tract. 8, lib. 3, cap. 10, num. 17. — ⁴ Tr. 3, cap. 5, num. 139. — ⁵ Tr. 16, disp. 4, punct. 26, § 3, num. 1. — ⁶ Sum., tom. 1, cap. 22, num. 13. — ⁷ Tom. 1, qu. 31, art. 6, concl. 1. —

73. — a) Silvester, v. Religio IV, quae. 1, scribit: « Quae tamen [licentia] negari non potest, si constet illam [religionem] esse arctiorem ».

Et 1°. Si subditus *ex temeritate vel levitate* vellet transire, puta si duceretur ex ira alicujus offensionis acceptae aut ex fine consequendi aliquod temporale commodum. — In dubio tamen negativo praesumitur recto animo procedere, ut dicunt Suarez^{b)} et Bonacina^{b)}. In dubio autem positivo standum iudicio superioris tam subditi, quam praelati conventus, nempe Generalis vel Provincialis; ut praecipit Pontifex in eod. cap. *Licet.* — 2°. Si transitus redundet in *jacturam vel injuriam sui ordinis...*; quoniam... *communis utilitas* (verba textus) *speciali utilitati praefertur.* Sed pro hujusmodi *jactura*, non porro reputatur illa, quam perferret ordo ex privatione exempli illius boni religiosi; nam si talis sufficeret *jactura*, nemini transire ad arctiorem ordinem liceret. Nomine *jacturae* intelligunt Salmant.⁹ cum Portellio, etc., si v. gr. monachus ille esset doctor, vel arte peritissimus, ita ut ex ejus deficientia religio notabile reciperet damnum. — 3°. Si ex transitu ordo gravem pateretur *injuriam* sive dedecus, ita ut deinde ab aliis notabiliter despiceretur: vide Salmant.¹⁰ Hoc dedecus ordinem abesse censeo, si pateat alterum ordinem certe in regulae perfectione praecellere.

Addendum, non licere monacho hunc transitum intentare, si altera religio quam optat, nollet eum recipere; juxta praecceptum Urbani VIII (ut in Bullario¹¹), qui dixit: *Nullus permittatur ad arctiorem religionem transire, nisi prius superiori legitime constiterit eam religionem paratam esse illum recipere.* — Sufficit autem, si nullum obstat impedimentum, licentia praelati conventus a quo petitur transitus; ut Silvester¹², Peyrinus¹³ et Salmant.¹⁴

Utrum autem *transitus sine petitione licentiae non solum sit illicitus, sed etiam*

⁸ Tr. 15, cap. 5, num. 68. — ⁹ Loc. cit., num. 61. — *Portel.*, Dubia regular., v. *Religionis transitus*, n. 6. — ¹⁰ Tr. 15, cap. 5, n. 61. — ¹¹ Decreta S. C. Conc., de die 21 Sept. 1624, § 3; habentur in Bullar. Rom. Mainardi. — ¹² V. *Religio IV*, quae. 3. — ¹³ Tom. 1, qu. 1, cap. 24. — ¹⁴ Loc. cit., num. 63.

b) Suarez, *lib. 3, cap. 9, n. 2 et seqq.*, de dubio *negativo* non loquitur, quod sciam. Pariter Bonacina, *de Clausura, qu. 2, punct. 9, § 3, diff. 2, n. 2*, dicit in dubio praesumen-

Probabilis tenetur alium ordinem quaerere.

Vovens profiteri potest, juxta alios, egredi ex causa non urgenti.

Tenetur profiteri cum incommodo non intolerabili.

Quid de transitu ad ordinem strictiorem.

Religiosus potest transire ad strictiorem, petita at negata licentia.

Negare licentiam sine causa, lethale.

Justae causae negandi licentiam:

Temeritas vel levitas petentis.

Quid in dubio.

Jactura ordinis.

Injuria ordinis.

Altera religione non acceptante, transitus illicitus.

Transitus, non petita licentia, validus.

invalidus? — Affirmant Lessius^{c)}, Azor¹, Sanchez², etc. — At valde probabiliter negant Suarez³, Silvester⁴⁾; et Salmant.⁴ num Bonacina, Pellizzario, etc. Quia nullum jus habetur irritans hunc transitum; et contra, ipse transitus de jure naturae valet, cum sit commutatio in melius.

74. — Hic plures utiles Quaestiones adnectere oportet.

Quaeritur 1°. *An parochus possit licite religionem ingredi contradicente episcopo?*

Parochus potest ingredi religionem episcopo nolente.

Omnino affirmandum, ex can. *Duae sunt, caus. 19, quaest. 2*, ubi habetur: *Si quis horum [clericorum] in ecclesia sua sub episcopo populum (scilicet proprium, ut explicat^{a)} Glossa) retinet, et saeculariter vivit; si afflatus Spiritu Sancto in aliquo monasterio, vel regulari canonica salvare se voluerit..., etiam episcopo suo contradicente eat liber nostra auctoritate.* Sic Urbanus II ad Rufinum^{b)}. Rationem autem hujus sanctionis dat D. Thomas⁵, dicens: *Obligatio voti perpetui praefertur omni alii obligationi; obligari autem voto perpetuo et solemniter ad vacandum divinis obsequiis, competit proprie episcopis et religiosis. Presbyteri autem curati et archidiaconi non obligantur voto perpetuo et solemniter ad curam animarum retinendam, sicut ad hoc obligantur episcopi; unde episcopi praesulatum non possunt deservere... absque auctoritate Rom. Pontificis, ut habetur Extra, de regul. et transeun. ad relig., cap. Licet. Archidiaconi autem et presbyteri curati possunt libere abrenuntiare episcopo curam eis commissam, absque speciali licentia Papae.* — Deinde S. Thomas⁶ affert textum D. Hieronymi

ad Vigilantium, sic dicentis: *Dicis: Si omnes se clauerint, quis saeculares homines lucrifaciet? quis peccantes ad virtutes poterit exhortari, etc.?* Respondet S. Hieronymus: *Rara est virtus, nec a pluribus appetitur.*

Haec omnia uti certa enuntiat noster Summus Pontifex Benedictus XIV in sua epistola quae incipit *Ex quo dilectus*, edita die 14 Januarii 1747. — Attamen non dubitat idem Pontifex quin parochus omnino teneatur, *non tam officio (verba epistolae) et honestate, quam naturalis legis praecepto*, certiores facere episcopum de suo suscepto consilio, antequam religionem ingrediatur, ne grex sine custode deseratur. Si vero episcopus deinde dissentiat, *presbyterum non adstringet* (ait Pontifex) *quominus religionem ingredi valeat.* — Insuper decernit⁷, beneficium non vacare nisi post professionem, et interim parochum fructus illius lucrari ac si legitimo impedimento detineretur. Et idem statuit de omnibus aliis beneficiariis, juxta opinionem traditam a Suarez⁸ et Sanchez⁹, etc.

75. — Quaeritur 2°. *Quid dicendum de clericis aut aliis beneficiariis non curatis?*

Respondeo: Quamvis isti ex officio et honestate teneantur suos episcopos certiorare de suo religionem ingrediendi proposito; non peccant tamen (ut declarat noster SS. Benedictus XIV, in epistola mox citata), si id omittant ob metum reverentialem, ne forte ab ejus desiderii implemento revocentur.

Certum autem est, non posse episcopos impedire suos clericos ne religionem

Tenetur episcopum certiores facere.

Grave detrimentum ecclesiae, justa causa revocandi clericum.

Quando vacet beneficium.

Clerici quando excusentur a certiorando episcopo.

Episcopus nequit illos impedire.

qu. 189, art. 7. — ² 2^a 2^a, qu. 189, art. 7, ad 2. Cfr. Migne, Patrol. lat., tom. 23, col. 351, lib. contra Vigilantium, n. 15. — ³ Ibid., § *Denique de.* — ⁴ De Relig., tr. 7, lib. 5, cap. 16, n. 12. — ⁵ Decal., lib. 7, cap. 4, n. 3 et 18.

¹ Part. 1, lib. 12, cap. 14, qu. 6. — ² Decal., lib. 6, cap. 7, n. 95 et 96. — ³ De Relig., tr. 8, lib. 3, cap. 10, n. 22. — ⁴ Tr. 15, cap. 5, n. 67. — *Bonac.*, de Clausura, qu. 2, punct. 9, § 3, diff. 1, n. 7. — *Pellizzar.*, tr. 3, cap. 5, n. 100. — ⁵ 2^a 2^a.

dum esse recto animo fieri. Si tamen eo casu superior licentiam denegat, recurrendum esse ait, n. 3, ad praelatum superiorem.

^{c)} Lessius, *lib. 2, cap. 41, n. 101*, ex parte tantum S. Alphonsi sententiae contradicit: « Si, inquit, non petita facultate transeat, potest reduci ad prius monasterium, ut faciat quod jure debet... Si tamen non levitate animi, sed matura deliberatione transivit, non est reducendus, ut alii tradunt ».

^{d)} Silvester, v. Religio IV, quaer. 1, v. Ad

verte 4: « Non potest repeti, inquit, si transivit in casu licito, licet modo non servato; secus, si in casu illicito ».

74. — ^{a)} Verbum *proprium*, non est ex Glossa stricte dicta, sed in margine additum est; et, ut notat Richter in sua edit. Corporis juris canonici, est correctio ex Polycarpo.

^{b)} In titulo canonis haec ex Gratiano habentur: « Urbanus Papa II, in capitulo S. Rufini ». In quod notat Richter: « Caput incertum, et quod Urbano vix dicas congruere ».

ingrediantur; ut habetur in can. *Clerici, caus. 19, quaest. 1*, ubi ex concilio Toletano IV dicitur: *Clerici qui monachorum propositum appetunt, quia meliorem vitam sequi cupiunt, liberos eis ab episcopis in monasteriis largiri oportet ingressus; nec interdici propositum eorum qui ad contemplationis desiderium transire nituntur.* — Hunc et consimiles canones laudat et approbat praefatus noster Pontifex; nec non affirmat id non tantum intelligi de religionibus vitae contemplativae, sed etiam activae.

Declarat tamen quod episcopus bene posset revocare suum clericum a religione, si ejus ingressus gravi detrimento esset ecclesiae cui erat addictus, his verbis: *Quod vero jus certis in casibus certisque de causis competit superiori ordini laxioris, ut suum subditum regularem, ad strictiorem ordinem digressum, etiam post solemnem professionem in eo emissam, repetere et revocare valeat: idem similiter certis in casibus, justisque vigentibus causis, episcopo competit, ut suum clericum saecularem, ordini regulari adscriptum, repetere possit. Hoc tradit clarissimus canonum doctor Innocentius IV, ad saepe citatum cap. Licet, de regul., cujus haec sunt verba:* Clericus... potest transire ad religionem non petita licentia, etiamsi contradicatur...; crederemus tamen quod posset eum repetere, si ex transitu suo prima ecclesia gravem sustineret jacturam... *Satis itaque provisum est etiam episcopo, qui factum clerici sui, ad regularia claustra se invito digressi, impugnare velit.*

Caeterum, cum accidisset casus quod archidiaconus quidam ad Societatem Jesu transisset, et Eñus card. Quirinus, conquerens quod se invito hoc fecisset, integro libello typis edito contenderet, ut Papa declararet clericos non posse sine episcopi licentia religionem ingredi; noster Pontifex respondit (uti in simili casu D. Gregorius¹ cuidam alii episcopo responderat), tales clericos, nedum a suo

proposito non esse impediendos, sed potius ad perseverantiam hortandos et confirmandos.

76. — Quaeritur 3°. *Quibus casibus liceat episcopis ad religionem transire?*

Jam supra dictum est ex D. Thoma², quod episcopi nequeunt deserere ecclesiam assumptam, ob votum perpetuum eam non relinquendi: nisi auctoritate Papae et ex justa causa, ut etiam exprimitur in dicto cap. *Licet.* — Justae autem causae, ut episcopus possit ecclesiae suae renuntiare (ut docet idem Angelicus, et habetur in cap. *Nisi, de renunt.*) sunt: 1°. Ob defectum proprium, scilicet si sit simoniacus, irregularis, vel indoctus, senex, infirmus. 2°. Ob defectum subditorum, si in eis non possit proficere. 3°. Ob scandalum aliorum; non vero si scandalum oriatur ex malitia aliquorum volentium justitiam conculcare. — Quapropter dicendum quod episcopi sine aliqua ex praedictis causis nequeunt ecclesias renuntiare, etiam ad finem religionem ingrediendi.

Et ita nec etiam possunt ecclesias *permutare*; uti expresse habetur ex can. 15 concilii Nicaeni I. Et idem habetur in can. 5 concilii Chalcedonensis et in epistola duodecima ad Anastasium. Rationem affert S. Hieronymus³, ubi memorans de praedicto canone 15 Nicaeni, ait: *Ne virginis pauperulae societate contempta, ditioris adulterae quaerat amplexus.* — Merito igitur ait Cabassutius⁴, has translationes vetitas fuisse, quia vitio cupiditatis adscribuntur; cum nemo reperiat, qui a ditiore episcopatu ad pauperiorem transeat. — An autem translatio episcoporum vetetur de jure divino? Vide infra, n. 104.

77. — Hic autem oportet ad trutinam adducere duas alias Quaestiones summopere quoad praxim scitu utiles.

Quaeritur 4°. *An peccent graviter parentes qui avertunt filios a statu religioso sine justa causa?*

Si avertunt injuriose, per minas, aut vim vel fraudem, nullus excusat eos a

Episcopus nequit religiosus fieri sine consensu Papae.

Causae dimittendi episcopatum.

Episcopus nequit permutare ecclesiam.

Parentes avertentes liberos a religione graviter peccant.

Concil. Toletan., cap. 50. Celebratum fuit anno 633; cfr. Labbe, tom. 6, et Aguirre, Concil. Hisp., tom. 2. — ¹ Epistolar. lib. 12, indict. 5, epist. 35; cfr. Migne, Patrol. lat., tom. 77, col. 1245. — ² 2^a 2^a, qu. 185, art. 4; et qu. 189, art. 7. — *Angelicus*, loc. cit., qu. 185, art. 4. — *Concil. Nicaen.*, apud Labbe, tom. 2, col. 77. — *Concil. Chalcedon.*,

Actio 15, can. 5; apud Labbe, tom. 4, col. 1688. — *Epist. S. Leonis 14* (al. 12) ad Anastasium episc. Thessalonicen., cap. 8; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 54, col. 674. — ³ Epist. 69, ad Oceanum, num. 5; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 22, col. 658. — ⁴ Notitia eccles. concilior., ad can. 15 concilii Nicaeni.

peccato mortali. — Si vero aversio fit tantum precibus vel promissionibus, censet Pater Suarez¹ hoc ex genere suo non esse peccatum grave. Quia, ut ait, ex una parte ibi non intervenit injuria: licet enim filius grave damnum patiat, non tamen patitur involuntarie, sed libere consentiens; ex altera, filius non inducitur ad malum, sed tantum abstrahitur a bono ad salutem non necessario.

Etsi avertant sine fraude aut vi.

Sed omnino tenendum cum communi doctorum sententia, hos parentes peccare graviter, qui sive fraude aut vi, sive precibus, promissionibus aut alio modo, filios a religione distrahunt. Ita Navarrus² cum S. Antonino^{a)}, Paludano^{a)}, Silvestro^{a)}, Angelo^{a)}, Tabiena^{a)} et communi; item Molina³, [Contin.] Tournely⁴, Abelly⁵, Salmant.⁶, Anacletus⁷, Sporer⁸, Elbel⁹, Mazzotta¹⁰; Pater Concina¹¹ cum Soto^{b)}, Petro Navarra^{c)}, Aragon^{b)}, Sayro et Ledesma^{a)}; item apud Leandrum¹², Trullench, Miranda, Fagundez, Bordonus et Dicastillus. Et plures horum auctorum damnant de mortali, non solum parentes, sed etiam extraneos qui alios avertunt a statu religioso. Ratio, quia hoc non potest esse sine gravi damno illius qui a religione distrahitur (ut fatetur ipse Suarez); unde sive id fiat vi aut fraude, sive precibus aut alio modo, non potest a peccato gravi excusari. — Et idem Suarez videtur

tandem in nostram sententiam descendere, dum¹³ sic concludit: *Licet verum sit tunc id non esse tam grave peccatum; est tamen sine dubio peccatum multum repugnans ordini caritatis, et respectu Dei, a cujus majori obsequio homo separatur, et respectu ipsius proximi, quia a majori bono impeditur.* Si igitur tale peccatum multum repugnat ordini caritatis, quis dicit illud non esse grave? Haec autem ratio comprehendit non solum parentes, sed etiam extraneos.

Item de extraneis.

Parentes duplici peccato peccant.

Quandoque excusantur a mortali.

Sed parentes avertentes filios a religione puto duplici peccato gravi delinquere. Nam, praeter peccatum contra caritatem (ut vidimus), committunt alterum peccatum contra pietatem: dum ipsi, ex officio eorum proprio educationis, tenentur sub gravi incumbere spirituali profectui suorum filiorum, ut bene advertit Bonacina¹⁴. — Non tamen propterea nego quod plures parentes excusari possunt a mortali, saltem per aliquod breve tempus, ratione ignorantiae vel inadvertentiae, quae de facili eis inesse potest ob vehementem carnis affectionem erga filios.

78. — Quaeritur 5°. *An et quomodo aliquis a Deo vocatus ad religionem peccet, si vocationem suam negligat adimplere?*

Respondemus quod negligere vocationem religiosam per se non est peccatum; divina enim consilia per se non obligant

Negligere vocationem, per se nullum peccatum.

¹ De Relig., tr. 7, lib. 5, cap. 9, n. 9. — ² Man., cap. 12, n. 44. — ³ De Just. et Jure, tr. 4, disp. 51, n. 2, v. *Secunda vero pars.* — ⁴ De 4° Praec. decal., cap. 1, art. 1, sect. 2, post concl. 3, resp. 2. — ⁵ De 4° Praec. decal., § 7, n. 3. — ⁶ Tr. 24, n. 29, v. *Tertio.* — ⁷ Tr. 9, de Praec. decal., dist. 2, qu. 2, n. 19. — ⁸ Tr. 3, cap. 5, n. 21. — ⁹ Part. 3, de 4° Praec., confer. 19, de Oblig. pietatis, n. 588. — ¹⁰ Tr. 2, disp. 2, qu. 2, cap. 1, v. *Circa obligationem.* — ¹¹ Lib. 6, in Decal., cap. 6,

a. n. 11. — *Sayr.*, Clav., lib. 7, cap. 7, n. 2; et lib. 6, cap. 9, n. 5, v. f. — ¹² In 4° Praec., tr. 1, disp. 6, qu. 17. — *Trull.*, Decal., lib. 4, cap. 1, dub. 3, n. 2. — *Miranda*, Man., tom. 1, qu. 16, art. 3, concl. 2. — *Fagund.*, Decal., lib. 4, cap. 1, n. 14. — *Bordon.*, de Profess. regul., cap. 12, qu. 32, n. 74. — *Dicast.*, de Just., lib. 2, tr. 2, disp. 7, dub. 2, n. 20. — *Suar.*, de Relig., tract. 7, lib. 5, cap. 9, num. 9. — ¹³ Loc. cit. — ¹⁴ Disp. 6, de 4° Praec., punct. 6, n. 2.

77. — ^{a)} S. Antoninus, *part. 2, tit. 2, cap. 2, § 1, v. Quantum ad 2*, satis perspicue innuit esse peccatum lethale aliquem a religione avertere; dum asserit avertentem damnum causare, et debere ad religionem reducere alterum sic avocatum. — Et fere idem habent Paludanus, in 4, *dist. 38, qu. 4, art. 1, concl. 4 (n. 13)*; Silvester, v. *Restitutio III, qu. 1, v. Secundum*; Angelus, v. *Religiosus, n. 64.* — Tabiena etiam id habet, v. *Restitutio, n. 11*, si nempe vel ille jam tenebatur ad religionem, vel eum dolo retraxit: si vero aliter et propter bonum temporale eum retraxit, peccavit quidem, sed ad nihil tenetur.

^{b)} Sotus, de *Just. et Jure, lib. 4, qu. 6, art. 3, ad 2, concl. 2*; Aragon, in *2am 2ae*,

qu. 62, art. 2, dub. 2, ad 4 argum., peccatum esse ajunt contra caritatem, si absque vi et fraude aliquis a religione avocetur; contra justitiam autem, si fiat cum injuria.

^{c)} Petrus Navarra, de *Restit., lib. 2, cap. 2, n. 15 et seqq.*, peccatum sane esse asserit, si importunis precibus fiat; mortale autem, si vi aut fraude.

^{d)} Petrus de Ledesma, de *Statib., cap. 5, concl. 9, dub. 2, v. Digo 2 et 4*, dicit mortaliter peccare parentes qui vi aut minis filium a religione retrahunt, quando vocatio moraliter certa est; peccare autem peccato veniali gravi patrem qui persuasionem id faciat. Alios vero peccare peccato veniali gravi, si quem a religione retrahant.

Per accidens est culpa.

ad culpam. — Id tamen, ratione periculi aeternae salutis cui vocatus se committit, electionem status faciens non juxta divinum beneplacitum, non potest ab aliqua culpa excusari. Et quidem, si quis crederet quod in saeculo manens damnationem incurreret, tum ob suam fragilitatem quam inter saeculi occasiones expertus est, tum ob carentiam auxiliorum quae in religione haberet; non potest excusari a peccato gravi, cum in grave discrimen salutis suae se injiciat. Ita Lessius¹, qui prius dicit, eum qui nondum voto se obstrinxerit, non peccare si non ingrediatur religionem ad quam est vocatus; sic tamen subdit: *Si conscientia dictet tibi (quod saepe accidit) te desertum iri a Deo, nisi divinae vocationi obtemperes; te perituum, si manseris in saeculo, etc.; tunc... peccatum est non sequi divinam vocationem.*

Utrum autem sit in malo statu conscientia eorum qui, certi moraliter jam facti de vocatione Dei ad religionem, nituntur sibi suadere, manendo in saeculo vel in illud redeundo, salutem suam aequae facile facere posse?

Periculum vocati ad religionem et manentis in saeculo.

Non videtur dubitandum quod isti magno discrimini salutis se exponunt. Nam Habert², loquens de eo qui non suscipit statum a Deo sibi destinatum, sic ait: *Non sine magnis difficultatibus poterit salutis suae consulere; manebitque in corpore Ecclesiae veluti membrum in corpore humano suis sedibus motum, quod obducto callo servire utcumque potest, sed aegre admodum et cum quadam deformitate.* Deinde recte concludit: *Licet absolute salvari possit..., difficile tamen ingredietur viam humilitatis et poenitentiae, qua sola ipsi patet ingressus ad vitam.* Ideo S. Gregorius³, scribens ad Mauritium imperatorem, qui per suum edictum prohibuerat ne milites fierent religiosi, scripsit hanc legem esse iniquam, cum pluribus coelum clauderet: *Nam plerique sunt (en verba et ratio S. Doctoris) qui, nisi omnia reliquerint, salvari apud Deum nullatenus possunt.* Ratio autem hujus periculi est, quia qui in saeculo manet contra Dei vocationem, non habebit congrua gratiae auxilia quae in religione Deus ipsi prae-

paravit: et ideo illis destitutus, difficulter saeculi tentationibus resistet, et sic succumbens damnationem incurreret. — Praeterea, si alter, qui vocato ad religionem dissuadet ingressum vel suadet egressum, etiam sine vi aut fraude, peccat mortaliter (ut vidimus supra in Quaestione praecedenti, n. 77, v. *Sed omnino*, docere communiter doctores, eo quod induceret vocatum ad subeundum grave damnum, licet is omnino sponte illud patiat): si ergo qui alteri consulit ut damnum sibi inferat, non excusatur a peccato mortali; nescio quomodo poterit excusari ille ipse qui sibi tale damnum infert.

Testimonia Scripturae.

Caeterum nolo in hoc puncto absolutum iudicium proferre: sapientibus illud remitto. — Interim Deum instanter rogemus ut ab hoc discrimine per suam misericordiam nos prorsus avertat; cum innumeris in eventibus funestis legamus in historiis tragice exsecutas minas quas proferunt Scripturae in hujusmodi divinae vocationis desertores. — In Isaia (xxx, 1) enim habetur: *Vae filii desertores... ut faceretis consilium, et non ex me: et ordiremini telam, et non per spiritum meum.* — In Job, xxiv, [12, 13]: *Deus inultum abire non patitur. Ipsi fuerunt rebelles lumini, nescierunt vias ejus.* — In Proverbiorum autem Libro id expressius legitur in cap. I, v. 23 [et seqq.], ubi singula verba animadvertenda: *En proferam vobis spiritum meum (ecce divina vocatio)... Quia vocari et renuistis... Despexistis omne consilium meum... Ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo, cum vobis id quod timebatis advenerit. Cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit: (tempestas nempe tentationum et periculorum quibus saeculum abundat) quando venerit super vos tribulatio et angustia: tunc invocabunt me et non exaudiam. Mane consurgent et non invenient me: eo quod exosam habuerint disciplinam..., nec acquieverint consilio meo, (nota quod loquitur Deus, non de praecepto, sed de disciplina et consilio) et detraxerint universae correctioni meae. (Hic improperantur qui, parvipendentes vocationem, dicunt in omni statu aequae*

¹ Opusc. de *Statu vitae deligendo*, qu. 8, num. 94. — ² Tract. de Sacram. Ordinibus, part. 3, cap. 1, § 2, v. *Nego*

majorem. — ³ Epist. lib. 3, indict. 11, epist. 65; cfr. Migne, Patrol. lat., tom. 77, col. 663.

secure salutem consequi posse). *Comedent igitur fructus viae suae, suisque consiliis saturabuntur.* (En punitio eligentium statum, non secundum divinum, sed proprium consilium). *Aversio parvulorum interficiet eos, et prosperitas stultorum perdet illos.* (Ruent isti ad quamcumque levem saeculi tentationem, et ipsa saeculi bona servient eisdem ad perditionem). Hinc S. Bernardus sic alloquitur vocatos ad religionem: *Quidam periclitetur castitas in deliciis, humilitas in divitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, caritas in saeculo nequam; de medio Babylonis fugite, et salvate animas vestras.* — Ex his omnibus velim ut sedulo pendant ii qui vo-

cationem religiosam negligunt, an merito expavescere debeant, utrum existant necne in malo statu.

Sed dices: Omnesne igitur tenentur religionem ingredi ut salventur? — Respondeo, et distinguo: Si loqueris de non vocatis, utique non tenentur; quia Deus in saeculo praestabit eis auxilia opportuna ad salutem. Si vero loqueris de vocatis, dico teneri; quia Deus negabit ipsis auxilia quae in religione eis parata habebit, et quibus destituti, licet auxiliis ordinariis salvari possent, de facto tamen difficulter salutem adipiscuntur: cum proferat S. Cyprianus: *Ordine suo igitur, non nostro arbitrio, virtus Sancti Spiritus ministratur.*

DUBIUM VI.

Ad quid teneantur Religiosi ejecti et fugitivi.

79. *Ob quas causas possint religiosi e religione expelli.* — 80. *Quae possint acquirere ejecti. Quae, apostatae.* — 81. *Ad quid teneantur ejecti.* — 82. *Ad quid praelati teneantur erga apostatas vel ejectos.*

Causae justae expellendi religiosum.

79. — « Suppono religiosum justas ob causas e religione expelli posse: 1°. Si in gravi vel pernicioso crimine existens, « notorie incorrigibilis appareat: in quo « tamen casu, moniales perpetuo potius « carceri mancipandas quam ejiciendas « putat Sanchez¹. 2°. Si ob criminis infamiam, sine gravi ordinis damno tolerari « nequeat. 3°. Si in admissione reticuerit « impedimentum, vel essentielle, vel saltem admodum grave, v. gr. lepram, etc.; « ut docent Navarrus, Sà², Sanchez³. « Ratio, quia in re admodum gravi decipit, ita ut fraus dederit causam admissioni. — Vide Diana⁴, ubi docet quod, « licet hactenus ex communi sententia Sanchez, Suarez, Azor, Rodriguez, etc.,

« religiosi propter delictum aliquod grave, « etiam semel perpetratum, potuerint expelli; jam tamen propter declarationem « Urbani VIII editam anno 1624, per nulla « privilegia possint expelli e religione (excepta Societate Jesu), nisi sint incorrigibiles: tales autem non censeantur, nisi « unius anni jejuniis et poenitentia in carcere sint probati^{a)}. — Hoc supposito », 80. — « Resp. I°. Professus e religione « ob culpam ejectus, manet religiosus votisque adstrictus. — Laymann⁵ ex communi.

« Unde resolvuntur hi casus:

« 1°. Ejectus, rerum quas acquirit usum « et administrationem tantum sibi vindicare potest, non autem dominium. Neque

S. Bernardus, de Conversione ad clericos, cap. 21, n. 37; Migne, Patrol. lat., tom. 182, col. 855. — S. Cyprianus, de Singularit. clericorum, v. f.; inter opera spuria S. Cypriani ap. Migne, Patrol. lat., tom. 4, col. 867. — ¹ Decal., lib. 6, cap. 9, n. 6, i. f. — Navarrus, Consil. 48, de regular., n. 3. — ² V. Religio, n. 34. — ³ Decal., lib. 5, cap. 4, n. 56 et 58. —

⁴ Part. 9, tr. 9, resol. 57. — Sanchez, Decal., lib. 6, cap. 9, num. 5. — Suarez, de Relig., tr. 8, lib. 3, cap. 4, num. 11. — Azor, part. 1, lib. 12, cap. 16, qu. 3. — Rodrigus, Quaest. regul., tom. 1, qu. 30, art. 15. — Urbanus VIII, decreta S. C. Conc., de die 21 Septembr. 1624, § 6, in Bullar. Rom. Mainardi. — ⁵ Lib. 4, tr. 5, cap. 13, n. 1, v. f.

79. — ^{a)} Haec juris dispositio, sicut et ceterae omnes contentae in decretis generalibus « quibus methodus ordinatur a superioribus ordinum regularium servanda in expellendis propriis alumnis, nedum in suo robore ma-

nent, sed servandae imponuntur etiam superioribus institutorum votorum simplicium, quoties agatur de aliquo alumno, vota simplicia quidem sed perpetua professo, vel votis simplicibus temporaneis adstricto, ac in sacris

« illud acquiritur monasterio, cujus non « est membrum amplius; sed ecclesiae in « qua beneficium habet; vel Papae, si beneficium non habet, et exemptus est; « quod si autem non sit exemptus, episcopo loci. — Laymann¹ ex Molina^{a)} « et Lessio^{a)}.

« Dixi: *ejectus*. Quia *fugitivos* et *apostatas* (iis exceptis quae ex beneficio « ecclesiastico accepta sunt), monasterio « acquirere verius est, si illud domini in « communi capax sit; sin minus, Sedi « Apostolicae. Ratio, quia monasterium, « instar servorum, eos vindicare et reducere poterat. — Laymann² ex Azor^{b)}, « Silvestro^{c)}, etc. ».

81. — « 2°. Ejectus per culpam, non « omnino solutus est voto obedientiae, « etsi ejus executio magna ex parte cesset: quia caret superiore, a quo dirigatur. Debet tamen illud servare in praeparatione animi, si recipiatur. — Laymann³ ex Navarro et Lessio.

« 3°. Idem a reliquis monasticis observantiis et regulis, ut a jejuniis, vigiliis, « delectu ciborum et similibus, liber est. « Laymann⁴, Sà⁵, Navarrus et alii ». —

A quibus observantiis liberatur.

¹ Lib. 4, tr. 5, cap. 13, n. 2 et 3. — ² Loc. cit., n. 3. — ³ Loc. cit., n. 4. — Navarrus, id est Glossator Navarri, in consil. 77, de regular. — Lessius, lib. 2, cap. 41, dub. 15, n. 115. — ⁴ Loc. cit., n. 5. — ⁵ V. Religio, n. 40, in edit. genuinis tantum. — Navarrus, de Regular., comment. 3, num. 46. — Bonacina, de Clausura, qu. 2, punct. 12, § 3, n. 5. — Lezana, Sum., tom. 1, cap. 23, num. 17. — Palaus, tr. 16, disp. 4, punct. 23, n. 10. — ⁶ Tr. 15, cap. 5, n. 94. — ⁷ Tr. 16, cap. 2, n. 10. — ⁸ Apud Salmant., tr. 16, loc. cit. — Lezana, loc.

[Cum Bonacina, Lezana, Palaus et Salm.⁶ Nec tenetur ad Officium divinum, nisi sit in Sacris; ut Salmant.⁷ Idem dicitur de damnato ad trirames. Idem dicunt⁸ Lezana, Bonacina, Sotus^{a)}, etc., de perpetuo degente cum licentia extra monasterium; sed probabilius hoc negant Palaus, Suarez, Navarrus, cum Salmant.⁹] — « contra « Lessium^{b)}, Sanchez^{b)}, etc. — Ratio est, « quia talium observatio non comitatur « simpliciter professionem votorum substantialium, sed statum regularem, e quo « ille est expulsus.

« 4°. Etsi non sit improbable quod docent Navarrus et Azor, probatque Rodriguez, ejectum tuto manere extra suum « ordinem, nec teneri receptionem petere, « eo quod justae sententiae suae ejectionis se conformare possit: contrarium « tamen communius est et probabilius. « Ratio, quia, cum sit obligatus votis, tenetur se qualificare ut vota sua convenienter professioni exsequi possit. [Ideo tenetur se corrigere. Salmant.¹⁰]. « Quae « ratio magis probat, si ordo ipsum revocet. — Laymann¹¹ ex Silvestro^{c)}, Sanchez et Lessio.

Ejectus, quam ratione possit manere in saeculo.

cit., cap. 12, n. 7. — Bonacina, de Offic. divino, disp. 1, qu. 2, punct. 2, n. 4. — Palaus, tr. 7, disp. 2, punct. 1, § 3, n. 4. — Suarez, de Relig., tr. 4, lib. 4, cap. 17, n. 8. — Navarrus, de Horis canon., cap. 7, n. 20. — ⁹ Tr. 16, cap. 2, num. 10. — Navarrus, consil. 80, de regular., n. 2. — Azor, part. 1, lib. 12, cap. 16, qu. 6. — Rodrigus, Quaest. regul., tom. 1, qu. 30, art. 21. — ¹⁰ Tr. 15, cap. 5, n. 102. — ¹¹ Lib. 4, tr. 5, cap. 13, n. 6. — Sanchez, Decal., lib. 6, cap. 9, n. 25. — Lessius, lib. 2, cap. 41, n. 111.

insuper Ordinibus constituto, dimittendo; ita ut horum neminem et ipsi dimittere valeant, ut nunc dictum est, nisi ob culpam gravem, externam et publicam, et nisi culpabilis sit etiam incorrigibilis. Ut autem quis incorrigibilis revera habeatur, superiores praemittere debent distinctis temporibus trinam admonitionem et correctionem; qua nihil proficiente superiores debent processum contra delinquentem instruere, etc.». Decret. S. Cong. Epp. et Reg. *Auctis admodum*, de die 4 Novembris 1892.

80. — ^{a)} Molina et Lessius ad primum assertum tantum a Laymann allegantur: scilicet bona ejecti, quoad dominium, ad monasterium pertinere; usum vero et commoditatem eorum quae comparavit ejectus, ad ipsum ejectum pertinere; quod revera tenent Molina, de *Just. et Jure*, tr. 2, disp. 140, a n. 32; Lessius, lib. 2, cap. 41, dub. 15, n. 112 et 113.

^{b)} Azor, part. 1, lib. 12, cap. 16, qu. 8,

non distinguit utrum monasterium sit capax domini necne; in reliquis tamen concordat. ^{c)} Silvester, v. Religio IV, qu. 10, in universum asserit monasterio acquiri quidquid fugitivus acquirat.

81. — ^{a)} Sotus, de *Just. et Jure*, lib. 10, qu. 5, art. 3, v. f., hoc plane insinuat, scribens: « Ea ratione qua quis est choro deputatus, obligatur statas Horas persolvere; sed quomodocumque inde amoveatur, ab eodem fit vinculo liber ».

^{b)} Lessius et Sanchez hic a Busenbaum perperam allegantur; nam Lessius, lib. 2, cap. 41, n. 115; Sanchez, Decal., lib. 6, cap. 9, n. 52, non modo non sunt huic sententiae contrarii, sed expresse dicunt ejectum liberum esse ab observantiis et monasticis regulis quas Busenbaum hic commemorat.

^{c)} Silvester rem satis innotuit v. Religio VI, qu. 12, ubi scribit de ejectis et fugitivis: « Debent requiri et compelli reintrare, salva tamen

« 5°. Ejectus potest tuto in saeculo manere, si in monasterio non recipiatur, nisi religionem laxiorem inire malit: quia aliam non vovit; neque per ipsum (ut suppono) jam stat quominus in sua recipiatur. Ita Rodriguez, Laymann¹, etc. — ubi addit praelatos posse aliquem sub conditione ejicere, ut vel aliam religionem intret vel ad suam revertatur; immo etiam Ordinarii locorum ejectos ad hoc cogere possunt. Ratio est, quod tales non sine periculo et scandalo aliorum in saeculo vivant. — Vide Laymann² ».

82. — « Resp. II°. Praelati ordinum fugitivos et apostatas requirere tenentur, si absque gravi ordinis damno possint, et non omnino incorrigibiles videantur. Ita Sanchez³. — Ratio prioris partis est, quia jure divino et naturali tenentur praelati prospicere eorum salutem. Ratio

« posterioris est, quia si ob justam causam possint ejici, ob eandem etiam, postquam malitiose exierunt, poterunt non recipi. Laymann⁴ ex Sanchez^{a)}, etc.

« Dixi: *fugitivos et apostatas*. Quia per sententiam justam ejectos, etsi se correxerint, necessario recipiendos negant Sanchez⁵ et Azor⁶; affirmant Navarrus, Molina⁷, Lessius⁸. Utrique probabuntur liter^{b)} ».

« Quaeres. An professus in uno monasterio possit cogi ut se transferat ad aliud? »

« Resp. Posse, si plura monasteria faciunt unum corpus sub uno capite. — Secus, si singula subsint suis superioribus sub episcopo vel immediate sub Papa. Ratio, quia non vovit obedientiam nisi in hoc conventu. — Laymann⁹. Vide etiam Sanchez¹⁰ ».

Fugitivi et apostatae, quando a praelatis requirendi.

Quando possit imponi transitus ad aliud monasterium.

Rodrig., Quaest. regul., tom. 1, qu. 30, art. 21. — ¹ Lib. 4, tr. 5, cap. 13, n. 8. — ² Loc. cit., n. 9. — ³ Decal., lib. 6, cap. 9, num. 18. — ⁴ Loc. cit., num. 7. — ⁵ Loc. cit., num. 32. — ⁶ Part. 1, lib. 12, cap. 17, qu. 2. — Navar.,

consil. 78, de regular., n. 3; et comment. 2, de regular., num. 36. — ⁷ De Just. et Jure, tr. 2, disp. 140, num. 36. — ⁸ Lib. 2, cap. 41, n. 112, v. *Verius tamen puto*. — ⁹ Loc. cit., n. 10. — ¹⁰ Decal., lib. 7, cap. 32.

ordinis disciplina, id est secundum convenientiam regulae ».

82. — a) Sanchez hanc posterioris asserti rationem non affert.

b) Hic addere juvat ea quae S. Alphonsus, in *Hom. apost., tr. 13, n. 4*, de religiosis ejectis et fugitivis docet: « Ad haec omnia [scilicet vota et regulam] tenentur etiam religiosi fu-

gitivi; et notetur quod quidquid isti acquirunt, monasterio acquirunt. Ejecti vero obstricti remanent voto castitatis; sed quoad paupertatem, omnium quae acquirunt usus est ipsorum, dominium est monasterii. Et quoad obedientiam et regulas, ac etiam divinum Officium, ad ea non tenentur, usquedum erunt denuo acceptati ».